

Akademija TKT–JZP:
Strokovna podpora procesu trajnostne in krožne transformacije modelov
načrtovanja in upravljanja javnih zelenih površin (JZP)

Zaključno poročilo

Ljubljana, 24.04.2026

Dokument **Zaključno poročilo** je rezultat Aktivnosti 2 in 3 programa Akademija TKT–JZP: *Strokovna podpora procesu trajnostne in krožne transformacije modelov načrtovanja in upravljanja javnih zelenih površin (JZP)* v sklopu istoimenskega javnega naročila. Ukrep delno financira Evropska unija iz sklada Next Generation EU. Ukrep se izvaja v okviru nacionalnega Načrta za okrevanje in odpornost, Razvojno področje 1: Zeleni in digitalni prehod, Komponenta 5: Krožno gospodarstvo - učinkovita raba virov, ukrep C1.K5.IB »Krepitev ekosistema za krožno gospodarstvo«.

Odgovorna eksperta:

Dr. Ljubica Knežević Cvelbar

Dr. Rok Rape

Izražena stališča in mnenja so samo avtorjeva in nujno ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije. Niti Evropska unija niti Evropska komisija zanje ne moreta biti odgovorni.

KAZALO

POVZETEK	4
1. SINTEZA ANALITIČNIH UGOTOVITEV	7
2. OPIS DELA IN METODOLOGIJE	11
3. IZZIVI IN POTREBE NA PODROČJU JZP	16
4. VIZIJA STRATEŠKEGA USPEHA.....	25
5. KLJUČNE POLITIKE IN POTENCIALNI VIRI FINANCIRANJA.....	28
6. IZVEDBENI PROJEKTI REGIJE	35
6.1. Izvedbeni projekt 1.....	37
6.2. Izvedbeni projekt 2.....	46
6.3. Izvedbeni projekt 3.....	53
6.4. Izvedbeni projekt 4.....	60
6.5. Izvedbeni projekt 5.....	69

KAZALO TABEL

Tabela 1: Pregled smernic, strategij in zakonodaje na področju JZP	30
Tabela 2: Pregled možnih virov financiranja	33

POVZETEK

Namen Akademije TKT–JZP Strokovna podpora procesu trajnostne in krožne transformacije modelov načrtovanja in upravljanja javnih zelenih površin (JZP), na katero se nanaša to končno poročilo. Akademija TKT–JZP se usmerjala na prispevek k regeneraciji naravnega okolja (skozi boljše obvladovanje hrupa in svetlobne onesnaženosti, preprečevanje in recikliranje odpadkov, boljšo kakovost zraka, vode in zemlje ter ohranjanje in bogatenje biotske raznovrstnosti), k višji kakovosti življenja lokalnih prebivalcev ter obiskovalcev (preko dolgoročnega dostopa do kakovostne pitne vode, čistih površinskih rek, potokov in jezer, varnih, urejenih in senčnih zelenih površin ter prilagoditev na vremenske in klimatske izzive) in k večji okoljski in družbeni ozaveščenosti ter odgovornosti članov lokalnih skupnosti.

Temeljni cilj projekta je bil izbrati 3–5 izvedbenih projektov v vsaki regiji izvajanja, skladnih z EU trajnostnimi politikami, ki imajo potencial za pridobitev EU sredstev. Skupni cilji vseh regij, kjer je projekt potekal, pa so bili še predstavitev najboljših projektov strokovni in širši javnosti, identifikacija rešitev, ki so takoj prenosljive v druge regije ali ki obetajo sinergijske učinke med regijami ter promocija regij kot primerov dobrih trajnostnih praks in pionirjev medregijskega sodelovanja.

Za uspešno izvedbo akademije oziroma projekta je bilo oblikovanih **6 načel** in sicer:

1. iskanje sinergije zeleno-modro (zeleno nikoli brez modrega – podtalnih, površinskih in padavinskih voda),
2. potrebe prebivalstva se usklajujejo s potrebami in zmožnostmi narave,
3. doseže se visok konsenz ključnih deležnikov (področni strokovnjaki, lokalno prebivalstvo, nevladne organizacije, podjetniki, prostovoljci itd.),
4. fokus je na obstoječih trajnostnih projektih v okviru javnih zelenih površin (JZP),
5. prisotno je vključevanje ranljivih skupin, pri čemer se gradi medgeneracijsko sodelovanje,
6. iščejo se potenciali za pridobitev so-financiranja preko EU in drugih virov.

Izvedba projekta je bila razdeljena na analitično fazo in fazo sinteze. V analitični fazi so bili sistematično zbrani, pregledani in analizirani sekundarni podatki iz javno dostopnih virov, relevantnih poročil ter gradivo, ki so jih posredovali predstavniki občin. V nadaljevanju so bile izvedene spletne predstavitve projekta za občine in RRA ROD Ajdovščina kot nosilno regijsko institucijo. Z zainteresiranimi občinami so bili v decembru 2025 opravljeni globinski razgovori, sledila pa sta analiza in sinteza ugotovitev teh razgovorov. Razgovori so omogočili poglobljen vpogled v stanje in tekoče projekte posameznih občin, identifikacijo ključnih izzivov in priložnosti na lokalni

in regionalni ravni, prepoznavo ključnih deležnikov ter razumevanje vizije občin glede prihodnjega razvoja JZP. **Projektu se je pridružilo šest občin Goriške regije: Ajdovščina, Nova Gorica, Idrija, Cerklje, Kanal in Brda.** V januarju 2026 so bili z župani vseh sodelujočih občin izvedeni tudi poglobljeni intervjuji, v okviru katerih so podali dodatne usmeritve ter svoje poglede na razvoj javnih zelenih površin na ravni občin in širše regije.

Nadaljnje delo je ob sprotnih dodatnih analizah in pripravah potekalo interaktivno preko 4 celodnevni delavnic v obdobju od začetka februarja 2026 do začetka aprila 2026, v katere so bile aktivno vključene vse relevantne skupine deležnikov. Sočasno je bila pri prebivalcih regije ob koncu februarja 2026 izvedena anketa, ki je po eni strani neposredno pri najbolj ključnih uporabnikih JZP verificirala pravilnost načrtanih usmeritev, po drugi strani pa pridobila dodatno kritično vsebino glede optimalnega nadaljnjega razvoja JZP.

Ugotovljeni **glavni izzivi Goriške regije** pri urejanju in izboljševanju področja JZP so sledeči:

1. pomanjkanje strateškega načina razmišljanja in načrtovanja JZP,
2. pomanjkanje finančnih sredstev za JZP,
3. nizka alokacija človeških virov za izvedbo projektov na področju JZP,
4. izostanek dolgoročnega upravljanja JZP,
5. prisotnost prostorskih omejitev JZP,
6. prisotnost poplavnih območij in drugih okoljsko omejitvenih dejavnikov,
7. pomanjkanje koordinacije med občinami,
8. mnogoštevilni in neusklajeni mnenje dajalci,
9. razdrobljenost prostora odločevalcev in zainteresiranih,
10. predolgi postopki pridobivanja dovoljenj in
11. razpisni pogoji, ki manjšim občinam onemogočajo pridobivanje sredstev.

Ob tem je bilo razpoznano, da JZP niso enakovredna prioriteta in jih ljudje ne dojemamo kot javno infrastrukturo in s tem kot javno dobro. Za preseganje obstoječega stanja so bile **v Goriški regiji identificirane naslednje potrebe:**

Načrtovalske potrebe

1. strateško regionalno načrtovanje JZP,
2. sistemsko vključevanje manjših zelenih, modrih in sivih javnih površin v urbano strukturo,
3. funkcionalno povezovanje JZP v zelena in modra omrežja,
4. dolgoročno in celostno upravljanje in vzdrževanje JZP in
5. evidenca in spremljanje stanja JZP.

Okoljske potrebe

1. večja podnebna odpornosti naselij,
2. celostno upravljanje voda v prostoru,
3. ohranjanji plodne prsti in
4. izboljšanje kakovosti zraka.

Družbene potrebe

1. dostopne in varne JZP,
2. mirna območja in prostori umika,
3. prostori za druženje in skupnostne dejavnosti na JZP,
4. dobri pogoji za gibanje in aktivno rabo časa na JZP in
5. vključujoča medgeneracijska raba JZP.

Na podlagi prepoznanih izzivov in potreb je oblikovana skupna vizira razvoja JZP regije: »Goriška regija bo vzpostavila celovit, medsebojno povezan sistem kakovostnih javnih zelenih površin, ki bo ohranjen najmanj na obstoječi ravni in bo predstavljal referenčni model upravljanja zelenih površin v RS«.

Goriška regija se je zavezala, da bo z implementacijo takšne vizije prešla iz razpršenega upravljanja zelenih površin v strateško vodeno, podatkovno podprto in medsebojno povezano zeleno infrastrukturo, ki bo izboljšala kakovost bivanja, povečala podnebno odpornost, okrepila biotsko raznovrstnost, povečala turistično privlačnost regije in postala referenčni model za celotno RS.

Izkristaliziranih **5 razvojno naravnanih in strateško pomembnih izvedbenih projektov**, za katere Goriška regija smatra, da so najustreznejši in najbolj učinkovito zagotavljajo premik regije, njenega naravnega okolja in kakovosti življenja prebivalcev na novo raven, je sledečih:

- **Projekt 1: Zeleno-modre dnevne sobe in zeleni koridorji**
- **Projekt 2: Mreža zeleno-modrih skupnostnih vrtov**
- **Projekt 3: Ozelenitev industrijskih con**
- **Projekt 4: Zelena infrastruktura ob vodotokih**
- **Projekt 5: CULTERRA**

Z implementacijo teh in sorodnih projektov Goriška regija smatra, da bo v naslednjem srednjeročnem obdobju zadovoljila svoje potrebe in pričakovanja s področja JZP.

1. SINTEZA ANALITIČNIH UGOTOVITEV

Izhodiščne analitične ugotovitve v zvezi s stanjem JZP v Goriški regiji in možnostjo njihovega razvoja so nastale na podlagi obravnave sledečih podatkov in izvedbe naslednjih aktivnosti:

1. Sistematično zbrani in pregledani so bili sekundarni podatki iz javno dostopnih virov, relevantnih poročil ter gradivo, ki so jih posredovali predstavniki občin.
2. Zbrani sekundarni podatki so bili vsebinsko analizirani, na tej podlagi pa je bil pripravljen strukturiran povzetek ključnih ugotovitev.
3. Dne 4. 12. 2025 je bila izvedena spletna predstavitev za občine in RRA ROD Ajdovščina, na kateri so bili predstavnikom občin predstavljeni namen in cilji programa Akademije TKTJZP ter predvidena metodologija dela do zaključka projekta. Sledila je moderirana razprava, v kateri so bili udeležencem podani odgovori na vprašanja. Občine so prejele možnost odločitve o sodelovanju pri pripravi vsebin. Zainteresirane občine so bile povabljene na globinske razgovore 8. 12.2025, v živo ali spletno.
4. Tekom meseca decembra 2025 je bilo izvedenih 8 globinskih razgovorov s predstavniki občin Cerklje, Nova Gorica, Brda, Idrija, Ajdovščina, Vipava, Kanal ob Soči in Bovec.
5. Sledila je ter analiza in sinteza ugotovitev teh globinskih razgovorov. Razgovori so omogočili poglobljen vpogled v stanje in tekoče projekte posameznih občin, identifikacijo ključnih izzivov in priložnosti na lokalni in regionalni ravni, prepoznavo ključnih deležnikov ter razumevanje vizije občin glede prihodnjega razvoja JZP. Preliminarno so bili tudi že identificirani okvirni potencialni izvedbeni projekti.

V analizo na regionalni in lokalni ravni so bili vključeni naslednji obstoječi razvojni dokumenti:

1. Dogovor za razvoj regije 2021-2027
2. Regionalni razvojni program Goriške regije
3. Strategija prilagajanja Severno Primorske (Goriške) razvojne regije na podnebne spremembe
4. Izhodišča za pripravo regionalnega prostorskega plana Goriške regije
5. OPN posameznih občin
6. Lokalni energetski koncept (občina Nova Gorica)
7. Akcijski načrt za trajnostno energijo in podnebne spremembe (občina Nova Gorica)
8. Strategija razvoja trajnostnega turizma (občina Nova Gorica)

9. Strategija podnebnih sprememb (občina Nova Gorica)
10. Strategija za kulturo (občina Nova Gorica)
11. Katastri zelenih javnih površin (občina Nova Gorica)
12. Občinska celostna prometna strategija (Občina Kanal)
13. Strategija turizma (Občina Vipava)
14. Strategija turizma (Občina Brda)
15. Strategija prilagajanja kmetijstva podnebnim spremembam (občina Ajdovščina)
16. Akcijski načrt za trajnostno energijo in podnebne spremembe – SECAP (Občina Ajdovščina)
17. Odlok o lokalnih gospodarskih javnih službah (občina Ajdovščina)
18. Krajinska zasnova (občina Ajdovščina)
19. Arboristična študija – analiza obstoječih, starejših dreves (občina Ajdovščina)
20. Seznam projektov za donacijo (v mestu in po vaseh) (občina Ajdovščina)
21. Projektna naloga za projekt »Širitev pokopališča z zelenimi površinami« (občina Ajdovščina)
22. Projektna naloga za projekt »Urejanje območja Hublja in Lokavščka« (»Kapitalizacija dolgoročnega čezmejnega načrta razvoja zelene infrastrukture«) (občina Ajdovščina)
23. Načrt upravljanja za krajinski park zgornja Idrija (Občina Idrija)
24. Strategija razvoja turizma (Občina Idrija)

Obstoječi regionalni in občinski dokumenti na območju Goriške regije obravnavajo tematiko zelenih površin različno. Pregled kaže izrazito razpršenost ciljev, heterogeno raven konkretizacije in pogosto prevladujoč konceptualen, ne pa izvedbeni pristop. Kljub temu so v dokumentih jasno razvidni tako strateški potenciali, kot pomanjkljivosti, ki vplivajo na razvoj JZP ter zelenih in modrih infrastrukturnih rešitev v regiji.

Izsledki ugotovitev vseh analiziranih dokumentov presegajo obseg tega poročila, zato so v nadaljevanju omenjeni le najpomembnejši med njimi. Ostale podrobnosti so na voljo v Osnutku analitičnih ugotovitev o ključnih izzivih in potrebah Goriške regije na področju javnih zelenih površin, ki je bil v okviru zaključka 1. faze projekta Akademija TKT–JZP naročniku predan 16. decembra 2025.

Dogovor za razvoj regij 2021-2027 predstavlja enega ključnih dokumentov za razvoj zeleno-modrih površin v regiji in vključuje osem projektov razvoja zelenih in modrih površin, ki imajo zagotovljeno financiranje. To so:

- Igrišče Kresnice v Ajdovščini,
- Ozelenitev vstopne točke v Kobarid,
- Zelena infrastruktura v Občini Renče Vogrsko,

- Zelena Vipava,
- Pokopališče z zelenimi površinami v Ajdovščini,
- Ozelenitev športno rekreacijskega parka Mejca,
- Ozelenitev pokopališča v Idriji in
- Ureditev botaničnega parka v Občini Šempeter Vrtojba.

Zelo pomembni so še občinski dokumenti predvsem občin Nova Gorica in Ajdovščina, ki v regiji prednjačita ne samo ekonomsko in družbeno, temveč tudi po razvitosti in naprednosti obravnave JZP. Med najbolj relevantnimi dokumenti velja izpostaviti Strategijo razvoja turizma občin Nova Gorica in Vipavske doline, Strokovne podlage za urejanje krajine za občino Ajdovščina, Dolgoročni čezmejni načrt razvoja zelene infrastrukture ter Arboristično strokovno mnenje o stanju mestnega drevja v Ajdovščini.

Ugotovljene ključne značilnosti in vrzeli, ki sledijo iz pregledane dokumentacije, so predvsem naslednje:

1. Dogovor za razvoj regij namenja pomembno vlogo razvoju zeleno-modrih površin. Dogovor vključuje konkretne projekte, ki so v izvajanju, se bodo izvedli do konca leta 2029 in imajo zagotovljeno sofinanciranje izvedbe.
2. Prisotni sta visoka deklarativnost in omejena operacionalizacija. Večina dokumentov uporablja izraze, kot je npr. "zeleno", vendar ne podaja konkretnih projektov, lokacij ali prioritet, kar ustvarja tveganje "zelenga zavajanja".
3. Najmočnejši temelj za razvoj JZP ima Nova Gorica, sledi ji Ajdovščina. TUT predstavlja najbolj razvit dokument za identifikacijo JZP projektov, vključno z merljivimi cilji, lokacijami in čezmejnimi povezavami.
4. Regionalna raven zaostaja za občinsko (primerjava z razvitimi občinami). RRP in strateški dokumenti razmeroma šibko opredeljujejo JZP projekte. Možnosti za regionalno koordinacijo niso izkoriščene.
5. Prostorski dokumenti (OPN) nudijo regulativno podlago, ne pa projektne kataloge.
6. Obe vodilni občini (Nova Gorica in Ajdovščina) imata dobro vzpostavljene normativne zahteve, ki bi jih bilo mogoče hitro pretvoriti v projektno agendo. Ostale občine nimajo strateško razvitih pristopov k JZP. Potencial obstaja, vendar ga dokumenti ne strukturirajo.

Z vsebinskega vidika so bili nadalje pregledani projekti, ki se v občinah oziroma regiji izvajajo. Podrobnosti so navedene v že omenjenem Osnutku analitičnih ugotovitev in v izogib razvodeniti tega glavnega poročila se tukaj ponovno ne navajajo. Značilnosti izvajanih projektov sledijo ugotovitvam, ki so bile navedene v zvezi z ostalo dokumentacijo. Morda najbolj izstopajoča značilnost je razpršenost oziroma prenizka

stopnja polaganja pozornosti na regijski pomen delovanja na področju JZP. Projekti so pripravljani in izvajani dokaj razdrobljeno, izhajajoč iz potreb vsakokratne občine oziroma prijavitelja, pri tem pa izostane pogled na celotno sliko regije. Kar je še pomembneje, s parcialnim pristopom pride najmanj do naslednjih neoptimalnosti:

- projekti se pripravljajo in izvajajo bolj kot ne vsak zase (gledajo se sestavni deli in ne celota), kar onemogoča sistemsko noto, strukturiranost in prenos dobrih praks,
- posledično je s tem vsaj delno onemogočena priprava in prijava večjih strukturnih projektov, ki zahtevajo kompleksnejši pristop in izdatnejše financiranje,
- manjšim občinam je onemogočeno sodelovanje, saj s svojimi po obsegu omejenimi projekti ne izpolnijo zahtev razpisov za pridobitev sredstev,
- regijski razvoj tako trpi na račun občinskega,
- celovitost pristopa k urejanju zelene in modre hrbtenice v regiji kot osnove za strukturirano vzpostavitev in okrepitev JZP je s tem onemogočena.

Dane analitične ugotovitve so predstavljale zaokroženo celoto evaluacije stanja in s tem bistveno osnovo za identifikacijo izzivov in potreb, s katerimi se Goriška regija sooča, na tej osnovi pa so bili potem izluščeni zametki najprimernejših projektov, ki bi te potrebe najboljše naslavljali.

2. OPIS DELA IN METODOLOGIJE

Po začetnem analitičnem delu, ki je preskrbel izhodišča na osnovi ugotovitev analiz, ki so sledile iz pregleda literature, preučitve najboljših obstoječih praks, seznanitve z obstoječimi administrativnimi in razvojnimi dokumenti v regiji, začetnih razgovorov z vsebinskimi strokovnjaki sodelujočih občin ter pridobivanja dodatnih informacij s strani vseh kategorij za JZP relevantnih deležnikov, kar je bilo podrobneje predstavljeno zgoraj, je sledil sklop aktivnosti projekta, osredotočen na sintezo najprimernejših rešitev. Ta sklop aktivnosti so sestavljali:

- Dodatni individualni razgovori z župani oziroma direktorji občinskih uprav; ti ciljni individualni razgovori so bili izvedeni pretežno osebno, delno tudi na daljavo v obdobju od 12.1.2026 do 16.1.2026, vsak pa je trajal približno 1-2 ure; tematika razgovorov se je vezala na interpretacijo ugotovitev iz analitičnega dela, pregled obstoječih izzivov in možnosti za njihovo naslavljanje ter posnetek stališč oziroma mnenj občinskega vodstva glede primernih rešitev, ki bi bile še okvirih realističnega udejanjanja.
- Vključitev pridobljenih informacij v kontekst dotedanjih analitičnih ugotovitev, predvsem skozi prizmo problematike, potreb in že tudi najprimernejših rešitev.
- Izvedba 4 interaktivnih delavnic (4.2.2026, 9.3.2026, 23.3.2026 in 9.4.2026) v vsakokratnem trajanju približno 6 ur, na katerih je vsakič sodelovalo vsaj 20 ali več deležnikov iz vrst strokovnega in vodstvenega dela občinskih uprav, regijskih razvojnih agencij, komunalnih služb, sodelujočega dela gospodarstva, društev, izobraževalnih ustanov in drugih z JZP povezanih deležnikov; delavnice so potekale po vnaprej predvidenem programu, delo pa je bilo izrazito interaktivno naravnano.
- V obdobju med 1. in 2. delavnico je bila med prebivalci sodelujočih občin izvedena anketa, ki je služila zajemu dodatnih informacij glede stališč, potreb in želja verjetno najbolj relevantne kategorije deležnikov, povezanih z JZP; anketa je po eni strani med pri prebivalcih sondirala pravilnost dotedanjih ugotovitev in obrisov najbolj verjetnih strokovnih rešitev, obenem pa prepustila prebivalcem, da se povsem prosto izrazijo glede tistega, kar si v svojem okolju najbolj želijo oziroma pričakujejo.
- Že med vsemi temi aktivnostmi je s strani izvajalcev projekta sproti potekala dodatna analiza pridobljenih informacij, sproti so bile formirani obrisi rešitev, ti pa so bili potem sproti vgrajevani v gradiva in tematike naslednjih aktivnosti; aktivnosti so torej potekale sočasno, interaktivno in v z vključevanjem najširšega kroga deležnikov.
- Vsebinsko so bili tekom procesa najprej identificirani, artikulirani in strukturirano opredeljeni izzivi oziroma obstoječa problematika, postavljena splošna diagnoza stanja, ugotovljeni manki oziroma vrzeli, nato pa so bile opredeljene potrebe na

strani vseh skupin za JZP relevantnih deležnikov; na tej osnovi je nadalje sledilo oblikovanje vizije strateškega razvoja Goriške regije.

- Ko je bila ta vsebina opredeljena, so bili na osnovi dotedanjih zametkov in obrisov ter s pomočjo interaktivnega in individualnega sintetičnega dela izvajalcev opredeljeni najprimernejši prihodnji na JZP vezani razvojni projekti; ti so bili nadalje obravnavani in izbrušeni v ponovnem interaktivnem delu z deležniki, na koncu pa zaokroženi v obliko, ki je podana v tem poročilu.
- Ob koncu aktivnosti so bili s strani izvajalcev projekta vsi rezultati združeni in predstavljeni v tem poročilu.

Vsa dela so potekala pod koordinacijo in v sodelovanju z relevantno razvojno agencijo Goriške regije, RRA ROD iz Ajdovščine. Na lokaciji agencije so potekale tudi vse delavnice oziroma večina drugega interaktivnega in koordinacijskega dela. Večina interaktivnega dela (predvsem vse delavnice) je potekala v prisotnosti naročnika projekta, Javne agencije SPIRIT Slovenija. Naročnik je imel zato ves čas trajanja projekta nad izvedbo pregled ter se je vanjo glede na svojo vlogo z izražanjem mnenj in stališč tudi tvorno vključeval.

V nadaljevanju poročila sta dva izpostavljena sklopa aktivnosti sintetičnega dela, interaktivne delavnice z deležniki in pa anketa s prebivalci zaradi relativne obsežnosti in pomembnosti dodatno predstavljena.

2.1 Delavnice z deležniki

Kot predstavljeno v začetnem delu opisa dela in metodologije izvedbe projekta, so bile izvedene 4 relativno obsežne in vsebinsko zahtevne interaktivne delavnice. Njihova zahtevnost je bila pogojena z več razlogi, dva glavna pa sta bila po eni strani širina in globina tematike ob omejenem času, ki je bil na razpolago (tako v smislu časa, ki je bil predviden za same delavnice, kot v času predvidenega trajanja projekta, ki je bil kratek), po drugi pa heterogenost skupin deležnikov z različno strokovno in poslovno osnovo, različnimi znanji in izkušnjami, različnimi pogledi in različnimi, mestoma tudi nasprotujočimi si potrebami.

Kljub navedeni zahtevnosti zaradi omejitev in heterogenosti je izvedba v tem okviru zagotovila eno ključnih pridobitev projekta – soočenje deležnikov z različnimi pogledi in pričakovanji (ki se v taki zasedbi sicer redko ali celo nikoli ne srečajo) pod objektivnimi omejitvami in pod pritiskom iskanja konkretnih rešitev, posledično iskrivo možgansko viharjenje ter možnost oblikovanja idej, preverjenih skozi najrazličnejše optike.

Vsebina delavnic in njihovi glavni rezultati so bili sledeči:

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Delavnica 1 (4.2.2026)

- seznanitev deležnikov oziroma udeležencev med seboj in s projektom,
- predstavitev namena projekta, njegovih parametrov in rezultatov,
- predstavitev ciljev projekta,
- pregled izhodiščnih načel upravljanja JZP,
- začetna identifikacija izzivov,
- podrobnejša opredelitev izzivov, evaluacija njihove pomembnosti in kategorizacija,
- identifikacija obrisov potreb in rešitev,
- podrobnejše naslavljanje glavnih skupin potreb,
- rekapitulacija ugotovitev.

Ob inicialni prezentaciji je izvedba je potekala v interaktivni obliki, kjer so se udeleženci razdelili v skupine in ločeno obdelovali teme, potem pa rezultate med seboj soočili in pripravili skupne zaključke.

Rezultat delavnice 1:

Začetna artikulacija izzivov in potreb s področja načrtovanja, izvedbe in vzdrževanja JZP, nekoliko podrobnejša opredelitev njihove vsebine, združevanje ugotovitev v celoto, priprava vsebinskih podlag za naslednjo delavnico in nadaljnje delo.

Delavnica 2 (9.3.2026)

- seznanitev z mnenjem prebivalcev po opravljeni anketi,
- pregled dobrih praks JZP doma in po svetu s pregledom nekaterih konkretnih rešitev, potencialno primernih tudi za Goriško regijo,
- pregled skupnih značilnosti zelenih evropskih prestolnic,
- pregled osnov razpoložljivih shem financiranja,
- opredelitev dominantnih strateških problemov JZP v Goriški regiji,
- poglobljena opredelitev glavnih izzivov,
- poglobljena opredelitev največjih potreb,
- oblikovanje vodilne politike glede JZP v Goriški regiji,
- priprava osnutka vizije razvoja JZP v Goriški regiji.

Tudi ta delavnica je potekala v interaktivni obliki, udeleženci pa so sodelovali preko dela v več skupinah.

Rezultat delavnice 2:

Seznanitev z najboljšimi praksami in njihova vgradnja v rešitve, podrobnejša opredelitev izzivov in rešitev, oblikovanje vodilne politike upravljanja JZP v regiji, priprava celovite slike razvoja JZP v regiji, priprava vsebine za nadaljnje delo.

Delavnica 3 (23.3.2026)

- pregled končne vsebine izluščenih načrtovalskih, okoljskih in družbenih potreb glede JZP v regiji,
- pregled do tedaj pripravljenih rešitev,
- verifikacija postavljene vizije razvoja JZP v regiji,
- pregled možnih modelov upravljanja in financiranja modro-zelenih projektov v regiji,
- priprava osnovne vsebine 3 do 5 ključnih projektov JZP v Goriški regiji,
- priprava predlogov modelov izvedbe, vzdrževanja in financiranja teh projektov.

Delavnica je spet potekala v interaktivni obliki. Udeleženci so po skupinah ločeno obravnavali vsak svoj projekt, na koncu pa je ob moderaciji izvajalcev sledilo predstavitev pripravljene vsebine.

Rezultat delavnice 3:

Potrditev vizije razvoja JZP v regiji, seznanitev z možnimi in priporočljivimi modeli upravljanja in financiranja JZP, pripravljena okvirna vsebina 5 najprimernejših izvedbenih projektov, začetna opredelitev vsebine teh projektov in načina izvedbe.

Delavnica 4 (9.4.2026)

- pregled vse do tedaj pripravljene in usklajene vsebine razvoja JZP v regiji,
- finalizacija opredelitve 5 najprimernejših izvedbenih projektov,
- opremljanje vseh 5 projektov z vso relevantno vsebino in atributi, od opisov potreb in rešitev, do tveganj in načina izvedbe,
- postavitev ključnih ciljev na projektih,
- opredelitev najbolj relevantnih projektnih, okoljskih, družbenih in ekonomskih kazalcev za spremljanje učinkovitosti izvajanja projektov,
- rekapitulacija in zaključek interaktivnega dela.

Delavnica je v celoti potekala interaktivno. Deležniki so skupaj pregledali in dopolnjevali vseh 5 projektov.

Rezultat delavnice 4:

Končna opredelitev 5 projektov za razvoj JZP v Goriški regiji, opremljanje projektov z vso relevantno projektno vsebino, opredeljevanje ciljev na vsakem projektu, postavljanje konkretnih kazalcev na vsakem projektu, končna uskladitev pripravljenih vsebin.

2.2 Anketa med prebivalci

Za zajem mnenja prebivalcev v zvezi z obravnavano vsebino, pridobitev dodatnega pogleda in idej, obenem pa za potrebe verifikacije do tedaj postavljenih usmeritev, je bila v okviru projekta v obdobju med 1. in 2. delavnico izvedena anketa. Anketiranje se vršilo spletno v obdobju od 16.2.2026 do 6.3.2026, odgovore pa je posredovalo 291 prebivalcev. Vzorec N=291 je sicer relativno omejen, a obenem vsekakor še dovolj velik, da je statistično sporočilen in je na pridobljeni vsebini mogoče delati zaključke.

Ključni parametri ankete in anketiranih so bili sledeči:

- anketa je bila poslana na 500+ naslovov,
- v celoti je anketo izpolnilo 291 prebivalcev (delno nekaj več), od tega iz Nova Gorice 79, iz Ajdovščine 82, iz Idrije 63, iz Cerknega 23, iz Kanala ob Soči 17, iz Vipave 12 in iz Brd 6,
- 66% anketirancev živi v mestu, 18% v strnjeni vasi, 11% v zaselku in 2% na samem,
- na anketo je odgovorilo več žensk (64%), največ odgovorov pa je bilo iz starostnih skupin 45-64 let (44%) in 30-44 let (34%),
- 21% vprašanih se vključuje v pobude na področju JZP, še 36% pa bi jih vključevanje v take pobude zanimalo.

Angažma na anketi je vsakemu udeležencu vzel le nekaj minut, osnovna vprašanja pa so bila sledeča:

- Kako daleč od doma imate najbližjo kakovostno javno zeleno površino?
- Kako pogosto uporabljate javne zelene površine v svojem kraju?
- Za kaj najpogosteje uporabljate javne zelene površine?
- Kako bi ocenili sedanjo kakovost javnih zelenih površin v vašem kraju?
- Kateri deli občine po vašem mnenju najbolj potrebujejo izboljšanje javnih zelenih površin?
- Kateri bi bili ključni ukrepi na področju javnih zelenih površin?
- Če bi občina lahko v naslednjih 5 letih izvedla le en večji ukrep na področju javnih zelenih površin, kateri bi bil po vašem mnenju najpomembnejši?

Poleg decidiranih vprašanj je bilo anketiranim omogočeno tudi podajanje lastne vsebine glede JZP, kar se je izkazalo za zelo uporabno.

Izvajalec projekta je mnenja, da je bila izvedba ankete v okviru projekta smiselna in je dodatno obogatila ter dopolnila vsebino, sicer pridobljeno iz dokumentacij in preko interaktivnega dela s ključnimi deležniki. Iz ankete izhajajoča vsebina in predlagane usmeritve bodo podane v nadaljevanju dokumenta, zato v izogib podvajanju na tem mestu niso navedene.

3. IZZIVI IN POTREBE NA PODROČJU JZP

Na podlagi mnenj udeležencev projekta, ostalih naslovljenih oziroma angažiranih strokovnjakov s področij, ki zadevajo načrtovanje, izgradnjo ter upravljanje JZP in vseh skupin relevantnih deležnikov, predvsem tudi prebivalcev, je bila identificirana naslednja ključna problematika s področja JZP v Goriški regiji:

1. Nezadostna prilagojenost JZP na podnebne in vremenske ekstreme ter s tem povezano slabljenje biodiverzitete, tal in kakovosti zraka.
2. Nezadostno celostno upravljanje voda.
3. Podcenjena in premalo vključena družbena funkcija JZP v razvojnem in prostorskem načrtovanju.
4. Dolgotrajni postopki, razdrobljeno lastništvo in nepopolne evidence, ki otežujejo načrtovanje in urejanje JZP.
5. Nezadostni finančni in kadrovski viri ter nestabilni finančni modeli investiranja in vzdrževanja JZP.

Na podlagi pregleda literature, individualnih razgovorov, interaktivnega dela na delavnicah ter analitičnih in sintetičnih pristopov je bilo nadalje konkretnije prepoznanih še 11 ključnih izzivov pri načrtovanju, izvajanju in upravljanju JZP, ki se vežejo na zgoraj omenjeno skupno problematiko. Pri tem je bilo zaznati tudi horizontalni izziv, ki se dotika vseh naštetih konkretnih in sicer miselnost občinskih uprav, ki pogosto dajejo prioriteto gradbenim ter zazidljivim površinam, JZP pa so potisnjene v ozadje. V praksi se namreč vedno znova izkazuje, da imajo vlaganja v beton in asfalt nemalokrat še zmeraj prioriteto pred vlaganji v JZP. Sprememba miselnosti bo zato ključnega pomena pri izvedbi pozitivnega premika na področju JZP. Izzivi so administrativno vezani predvsem na nivo občin, saj regije v Sloveniji nimajo izrazitejšega statusa in tudi niso vodilo pri razvoju.

Izziv 1: Pomanjkanje strateškega načina razmišljanja in načrtovanja

Večina občin nima vzpostavljenih osnovnih upravljaljskih mehanizmov, kot so kataster JZP, standardi vzdrževanja, načrti upravljanja ali sodobni modeli souporabe. Večina jih tudi nima strateških dokumentov na področju razvoja JZP (so le del OPN in zelo splošni). Posledično se JZP razvijajo parcialno, brez dolgoročne vizije, jasnih prioritet ali meril uspešnosti.

Izziv 2: Pomanjkanje finančnih sredstev za JZP

JZP so praviloma investicijsko in operativno zahtevne, občinski proračuni pa omejeni. Veliko občin ne more zagotoviti lastnih sredstev za vlaganja v JZP. Pomanjkanje sredstev je deloma tudi rezultat miselnosti občinskih uprav, da so gradbene površine bolj pomembne za kakovost življenja lokalnega prebivalstva od JZP.

Izziv 3: Nizka alokacije človeških virov za izvedbo projektov na področju JZP

Občine imajo v osnovi dovolj notranjih kadrov za načrtovanje in izvedbo JZP projektov, a so ti pogosto preplavljeni z drugimi operativnimi nalogami in JZP zato ne dobijo dovolj prioritete. Izziv se stopnjuje v fazi vzdrževanja, še posebej v primeru bolj sofisticiranih projektov.

Izziv 4: Dolgoročno upravljanje JZP

Občine dolgoročno ne zmorejo financirati vzdrževanja in upravljanja, ki zahteva stabilne finančne vire in kadrovske kapacitete. Pomanjkanje teh vodi v postopno degradacijo površin in zaviralno deluje na nadaljnji razvoj JZP.

Izziv 5: Prostorske omejitve

Hribovite in topografsko zahtevne občine razpolagajo z omejenimi lokacijami za JZP. Razpisi pogosto zahtevajo prostorske pogoje, ki jih lokalno okolje ne omogoča, razvoj pa dodatno otežujejo mnenje dajalci in dolgotrajni prostorski postopki.

Izziv 6: Poplavna območja in drugi okoljski omejitveni dejavniki

V občinah s poplavnimi območji je načrtovanje JZP izrazito zahtevno, saj morajo biti rešitve tehnično nadstandardne, kar močno zvišuje stroške investicij. Poplavna tveganja zmanjšujejo razpoložljivost prostora in omejujejo funkcije, ki jih lahko JZP zagotavljajo.

Izziv 7: Pomanjkanje koordinacije med občinami

JZP se pogosto načrtujejo in izvajajo nepovezano, brez regionalne politike ali skupnih razvojnih osi. Zaradi odsotnosti rdeče niti se izgubljajo sinergije med zelenimi površinami, rekreacijskimi povezavami, vodnimi ureditvami in turističnimi produkti.

Izziv 8: Mnogoštevilni in neusklajeni mnenje dajalci

Občine izpostavljajo izrazito kompleksno birokracijo, ki jo povzročajo številni mnenje dajalci s pogosto neusklajenimi pogoji. To upočasnjuje postopke, ustvarja nepredvidljivost ter podaljšuje izvedbo projektov ali jih v skrajnem primeru ustavi.

Izziv 9: Razdrobljenost prostora odločevalcev in zainteresiranih

Poleg mnogoštevilnih odločevalcev prostor načrtov, odločitev in ukrepov v zvezi z JZP tvori še mnogo drugih teles in posameznikov, od državnih organov, do teles regionalnega razvoja, lokalne oziroma občinske uprave, podjetij prostega trga, zunanjih strokovnih izvajalcev itd., pa vse do prebivalcev in ostale zainteresirane javnosti. Razdrobljenost in kompleksnost sta tolikšni, da so procesi dolgotrajni, potratni do virov in zaradi kompleksne koordinacije mestoma že skoraj neizvedljivi. Izziv je sistemski in značilen za celotno RS.

Izziv 10: Predolgi postopki pridobivanja dovoljenj

Čas od ideje do izvedbe je pogosto večleten, kar slabša finančno predvidljivost, znižuje motivacijo za investiranje in otežuje zagotavljanje faznosti projektov. Dolgotrajnost postopkov je še posebej obremenjujoča za manjše občine z omejenimi viri.

Izziv 11: Manjše občine ne pridejo do sredstev zaradi razpisnih omejitev

Razpisni pogoji pogosto niso prilagojeni realnosti manjših občin, kar je vgrajeno že v sam sistem razdeljevanja sredstev na nivoju RS. To zato vodi v sistemsko omejevanje dostopa manjših občin do financiranja, vse pa ob upoštevanju še predimenzioniranih administrativnih zahtev krni njihovo konkurenčnost oziroma zmožnost razvoja.

Pri obravnavanju celote je zato mogoče izpostaviti, da je ključni izziv na področju JZP, ki istočasno predstavlja tudi diagnozo stanja, možno strniti v naslednjo preprosto tezo:

Javne zelene površine niso enakovredna prioriteta in jih ljudje ne dojemamo kot javno infrastrukturo ali javno dobro.

Povsem jasno zato je, da je tako stanje potrebno preseči oziroma ga opazno izboljšati. Situacija kliče po strukturiranem sistemskem pristopu v vseh fazah oblikovanja JZP od načrtovanja do vzdrževanja, obenem pa po jasnem fokusu tako na okoljski, kot družbeni komponenti JZP. Potrebe, ki iz ugotovljenih izzivov izhajajo, je možno opredeliti vzdolž dimenzij same zasnove ter njihovega okoljskega in družbenega pomena.

Načrtovalska potreba 1: Strateško regionalno načrtovanje JZP

Osrednja razvojna usmeritev je prehod od občinskega na regijski nivo in obenem od razmišljanja o posameznih parkih k načrtovanju povezane mreže zelenih površin. Ključna dimenzija pri tem mora biti vzpostavitev notranjega sistema povezav, ki obstoječe elemente JZP (parki, obvodni koridorji, gozdni robovi in sprehajalne poti) združujejo v celovito, logično in vsakodnevno uporabno krajinsko strukturo. Vzpostaviti je treba celovito, medobčinsko usklajeno strategijo, ki bo povezovala zelene in modre površine čez občinske meje. Brez tega bo težko doseči sinergije, zlasti pri sodelovanju z manjšimi občinami.

Načrtovalska potreba 2: Sistemskem vključevanje manjših zelenih, modrih in sivih javnih površin v urbano strukturo

Cilj je ustvariti neprekinjeno mrežo zelenega bivanjskega okolja, mobilnosti in rekreacije. Potencial je največji pri parkih, modri infrastrukturi (urejanje rek), kolesarjenju, pešpoteh in turističnih elementih. Mreža zelenih površin naj se dopolnjuje z lokalnimi točkovnimi ureditvami, ki dvigujejo kakovost urbanega prostora na ravni

posameznih sosesk. Mikro parki, povezani v širšo hrbtenico, morda najboljše ilustrirajo pristop preureditve in vzpostavitve majhnih parkovnih ambientov, ki zvišujejo bivalno kakovost tam, kjer velikih posegov prostorsko ni mogoče izvesti.

Načrtovalska potreba 3: Funkcionalno povezovanje JZP v zelena in modra omrežja

Ta potreba sledi prejšnji, se na njo navezuje oziroma jo dopolnjuje. Medtem ko se prejšnja nanaša na izgradnjo JZP od spodaj navzgor (povezovanje majhnih zelenih in modrih elementov v večjo, bolj smiselno celoto), se ta potreba nanaša na JZP od zgoraj navzdol, kjer se stremi k izgradnji močnih zelenih in modrih omrežij, ki bodo predstavljala hrbtenico naravnega v betonu. Tukaj se kot velika priložnost ponujata zelena in modra infrastruktura, prva ob kolesarskih in peš poteh ter druga ob vodah. Kolesarska infrastruktura in vezane pešpote so dosledno prepoznane kot strateške osi, ki ne služijo le mobilnosti, temveč povezujejo naravne, turistične in rekreacijske točke v enoten sistem. Ne obravnavajo se več samostojni elementi, temveč se ti tretirajo kot del širšega zelenega ogrodja regije, ki povezuje naselja, krajinske parke, vodne vire in vsakodnevne bivalne površine. Reke, pritoki in naravne vode so eden ključnih identitetnih elementov regije, zato je interes za razvoj naravnih kopališč in obvodnih ureditev velik. Ker razvoj omejujejo režimi krajinskih parkov in varovanih območij, ki onemogočajo odločnejše posege, je nujen premišljen, rahločuten pristop, ki omogoča dostopnost brez preobremenitve prostora.

Načrtovalska potreba 4: Dolgoročno in celostno upravljanje in vzdrževanje JZP

Načrtovanje, izvedbo, upravljanje in vzdrževanje je potrebno peljati kot kontroliran proces od začetka do konca, pri tem pa se seveda ozirati na rigidne elemente projektosti. Zelo pomembno je zasledovanje principov celostnosti, strukturiranosti in dolgoročnosti. Preseči je potrebno razdrobljenost ter parcialno urejanje razmer z odnosom od danes do jutri ter brez širše prostorske in funkcionalne vizije. Angažma mora biti celosten, investicije pa se morajo združevati in načrtovati sočasno, da se doseže večji učinek. Vključevati je treba obnovljive vire, kot je npr. uporaba meteorne vode za namakanje JZP v urbanem okolju. Že v fazi izvedbe je treba misliti na in zagotoviti učinkovito upravljanje in vzdrževanje teh površin.

Načrtovalska potreba 5: Evidenci in spremljanje stanja JZP

JZP je treba začeti razpoznavati kot infrastrukturo, podobno kot cestno ali energetska in kot tako kot bistven element družbenega in javnega dobra. K njej je potrebno pristopati celostno, premišljeno in sistematično, zato sta evidentiranje stanja in spremljanje njegovega razvoja ključnega pomena. Brez te komponente bodo prizadevanja razdrobljena, učinki pa mnogo manjši, kot bi lahko bili. Treba je vzpostaviti ustrezne evidence od najvišjega nivoja pa do šifrantov in katastrof rastlin in ostalih elementov, predvsem pa zagotoviti celovitost in enotnost pristopov. Brez te

komponente sistematičnosti bo celota manjša od vsote delov, kar se nanaša na vse aspekte, nenazadnje tudi na finančnega.

Okoljska potreba 1: Večja podnebna odpornosti naselij

Potreba po večji podnebni odpornosti naselij izhaja iz vse pogostejših in intenzivnejših vremenskih pojavov, ki so posledica podnebnih sprememb. Vročinski valovi, poplave, suše in neurja vse bolj ogrožajo zdravje ljudi, delovanje infrastrukture ter preskrbo z vodo in energijo. Neprilagojena naselja so zato izpostavljena večjim gospodarskim izgubam in družbenim neenakostim. Z načrtno krepitvijo odpornosti lahko mesta in naselja zmanjšajo ranljivost ter omejijo škodo ob ekstremnih dogodkih. Hkrati omogočajo hitrejše okrevanje po nesrečah in bolj stabilno delovanje ključnih sistemov. Tako prispevajo k dolgoročni varnosti, kakovosti bivanja in trajnostnemu razvoju.

Okoljska potreba 2: Celostno upravljanje voda v prostoru

Potreba po celostnem upravljanju voda v prostoru izhaja iz vse večjih pritiskov na vodne vire zaradi podnebnih sprememb, urbanizacije in rabe tal. Nepovezano upravljanje lahko vodi v povečano tveganje za poplave, suše ter poslabšanje kakovosti voda. Celostni pristop omogoča usklajevanje različnih interesov, kot so oskrba s pitno vodo, varstvo pred poplavami, kmetijstvo in ohranjanje ekosistemov. S tem se izboljša učinkovitost rabe vode ter zmanjša negativne vplive na okolje. Poleg tega takšno upravljanje krepi odpornost prostora na ekstremne vremenske pojave. Dolgoročno prispeva k trajnostnemu razvoju, varovanju naravnih virov in večji kakovosti bivanja.

Okoljska potreba 3: Ohranjanje plodne prsti

Ključna sestavina JZP je plodna prst, ki je zadržala vse elemente naravnosti in rodovitnosti ter bo omogočila uspevanje rastlin. Plodna tla so omejen naravni vir, ki se ob nepravilni rabi, pozidavi ali eroziji hitro degradira in zelo počasi obnavlja. Izguba rodovitnosti zmanjšuje funkcionalnost in estetiko zelenih površin, obenem pa tudi kmetijsko produktivnost. Poleg tega prst pomembno prispeva k zadrževanju vode, skladiščenju ogljika in ohranjanju biotske raznovrstnosti. Njeno varovanje tako pomaga blažiti podnebne spremembe in zmanjšuje tveganja za suše ter poplave. Dolgoročno ohranjanje plodne prsti prispeva k trajnostnemu razvoju in stabilnemu življenjskemu okolju.

Okoljska potreba 4: Izboljšanje kakovosti zraka

Izboljšanje kakovosti zraka je preprosto nujno zaradi ohranitve naravnosti okolja, s tem pa seveda za preprečevanje negativnega vpliva na zdravje ljudi. Slaba kakovost zraka namreč opazno povečuje tveganja za bolezni dihal, srca in ožilja. Onesnažen zrak negativno vpliva predvsem tudi na ranljive skupine, kot so otroci, starejši in kronični bolniki. Poleg zdravstvenih posledic ima onesnaženje zraka tudi gospodarske učinke, saj povečuje stroške zdravljenja in zmanjšuje produktivnost. Slaba kakovost zraka

nadalje škoduje tudi ekosistemom, saj vpliva na rast rastlin, kakovost tal in vode. Z izboljšanjem kakovosti zraka se povečata kakovost bivanja in splošno dobro počutje prebivalcev. Dolgoročno to prispeva k trajnostnemu razvoju, varovanju okolja in zmanjševanju vplivov podnebnih sprememb.

Družbena potreba 1: Dostopne in varne JZP

Dostopne in varne JZP so ključne za kakovostno bivanje predvsem v naseljih, saj prebivalcem omogočajo prostor za rekreacijo, sprostitev in druženje. Prispevajo k boljšemu fizičnemu in duševnemu zdravju ter zmanjšujejo stres in družbeno izolacijo. Če so varne in dobro vzdrževane, jih uporablja več ljudi, kar krepi občutek skupnosti in družbeno povezanost. Dostopnost za vse skupine prebivalcev, vključno z otroki, starejšimi in gibalno oviranimi, je ključna za enakost in dobro delujočo družbo. Dolgoročno takšne površine prispevajo k trajnostnemu razvoju in večji odpornosti mest tako na okoljske, kot na družbene izzive.

Družbena potreba 2: Obstoj mirnih območij in prostorov umika

Mirni prostori in prostori umika na JZP so pomembni, ker omogočajo posameznikom odmik od hrupa, gneče in vsakodnevnega stresa. Takšna okolja prispevajo k izboljšanju duševnega zdravja, saj spodbujajo sprostitev, zbranost in občutek notranjega ravnovesja. Spet so ti prostori posebej pomembni za ranljive skupine, ki imajo večjo potrebo po miru in zavarovanju pred senzorično izpostavljenostjo. Hkrati povečujejo raznolikost rabe zelenih površin, saj poleg aktivnih dejavnosti omogočajo tudi tišje oblike preživljanja časa. Prisotnost takšnih prostorov zmanjšuje konflikte med različnimi uporabniki in izboljša splošno izkušnjo obiskovalcev. Dolgoročno ti postori pomembno prispevajo k večji kakovosti bivanja ter bolj uravnoteženemu javnemu prostoru.

Družbena potreba 3: Obstoj prostorov za druženje in skupnostne dejavnosti na JZP

Prostori za druženje in skupnostne dejavnosti na javnih zelenih površinah so ključni za krepitev družbenih vezi med prebivalci. Omogočajo srečevanja, izmenjavo idej ter organizacijo različnih dogodkov, kar spodbuja občutek pripadnosti skupnosti. Takšni prostori prispevajo k zmanjševanju izolacije in krepijo medgeneracijsko sodelovanje. Hkrati omogočajo vključevanje različnih družbenih skupin, kar spodbuja raznolikost in splošen družbeni napredek. Nadalje aktivna raba teh površin povečuje občutek varnosti in skrbi za skupni prostor.

Družbena potreba 4: Dobri pogoji za gibanje in aktivno rabo časa na JZP

Dobri pogoji za gibanje in aktivno rabo časa na JZP so ključni za spodbujanje zdravega življenjskega sloga. Omogočajo redno telesno dejavnost, kot so hoja, tek, kolesarjenje in različne druge športne aktivnosti, kar pozitivno vpliva na fizično zdravje ljudi. Hkrati prispevajo k boljšemu duševnemu počutju, saj gibanje na prostem zmanjšuje stres in

izboljšuje razpoloženje. Ustrezno urejene poti, igrišča in vadbene površine povečujejo dostopnost za vse družbene skupine, aktivna raba teh prostorov pa spodbuja druženje in krepi socialne vezi skupnosti. Ti pogoji predstavljajo pomemben element pri preseganju nezdravega individualizma in omogočajo vračanje v tvorno družbeno povezanost.

Družbena potreba 5: Vključujoča medgeneracijska raba JZP

Vključujoča medgeneracijska raba JZP prinaša številne družbene in prostorske prednosti, saj spodbuja srečevanje ljudi različnih starosti. Takšna raba krepi medsebojno razumevanje, prenos znanja in izkušenj ter zmanjšuje stereotipe med generacijami. Otroci, odrasli in starejši lahko v skupnem prostoru razvijajo občutek pripadnosti in medsebojne podpore, kar ima neposredne in posredne družbene, okoljske in tudi ekonomske učinke. Aktivna prisotnost različnih starostnih skupin prispeva tudi k večji živosti in varnosti prostora. Dolgoročno medgeneracijska raba krepi zdravo, povezano in dobro delujočo skupnost.

Kot izpostavljeno, so bili zgoraj predstavljeni izzivi in potrebe povzeti v okviru procesa, ki je vključeval pregled literature, najboljših praks ter analitično in interaktivno sintetično delu s strokovnjaki najrazličnejših profilov iz Goriške regije. Ob tem je bila na predmetno temo, kot prav tako že navedeno v okviru opisa metodologije dela, med prebivalci regije izvedena anketa v zvezi z JZP in njihovo uporabo. Najbolj sporočilni oziroma merodajni izsledki te ankete so sledeči:

1. Na vprašanje oddaljenosti najbližje kakovostne JZP 47% anketirancev opredeljuje, da je ta oddaljena manj kot 5 minut hoje, še nadaljnjih 26% pa, da je oddaljena od 5 do 10 minut hoje. Rezultat po eni strani kaže na prisotnost odnosa prebivalcev do JZP, po drugi strani pa na izhodiščno stanje, ki v osnovi ni najslabše.
2. Konkretnije na vprašanje, kako bi ocenili kakovost JZP, 33% anketirancev ocenjuje površine kot dobre, še nadaljnjih 37% pa kot srednje dobre.
3. Na vprašanje pogostosti uporabe JZP jih 38% odgovarja, da JZP uporabljajo vsak ali skoraj vsak dan, še 29% pa to počne nekajkrat na teden. JZP torej so v uporabi in so prepoznane kot ključen element bivanja.
4. Glede namena uporabe se 82% anketiranih opredeljuje za uporabo JZP za sprehode in zadrževanje v naravi, 40% za rekreacijo in šport, 23% za otroško igro, 20% pa za pot v službo ali po drugih opravkih. Primarni namen uporabe je očitno torej zadrževanje v prijetnem, naravnem okolju.
5. V zvezi s potrebami po izboljšavah JZP 55% anketirancev meni, da so najbolj potrebne izboljšave v stanovanjskih soseskah, 51% v centrih naselij, 36% v območjih ob vodotokih, 35% ob šolah in vrtcih ter 28% v industrijskih soseskah. Prednjačijo torej želje po ureditvi stanovanjskih sosesk in središč naselij.

6. Med anketiranci jih 51% meni, da zelene površine omogočajo blaženje vročine, v nasprotju pa jih je 22% prepričanih, da tega ne omogočajo.
7. Za 62% anketiranih kombinacija naravnega in urejenega predstavlja najbolj zaželeno obliko pristopa urejanju in vzdrževanju JZP.
8. Prebivalci najbolj pogrešajo drevesa, ki dajejo senco (71%), klopi v senci (59%) in vodne elemente, kot so vodnjaki, pršila in pitniki (46%). Zelenje, senco in vodo prebivalci torej razpoznavajo kot ključne elemente zdravega zelenega okolja.
9. Poleg osredotočanja na sajenje dreves in senco (31%) prebivalci prednost dajejo še površinam za rekreacijo (17%), izboljšanju povezanosti JZP (12%), zmanjšanju asfaltiranosti (11%) in ureditvi mestnih kopališč (11%).
10. Na konkretno vprašanje, če bi občina lahko v naslednjih 5 letih izvedla le 1 večji ukrep na področju JZP, prebivalci svoje osnovne usmeritve potrjujejo in jih kanalizirajo v smeri »sajenja dreves«, »več površin za rekreacijo«, »izboljšanje povezanosti JZP« in »ureditev mestnih kopališč«.

Nadalje so se prebivalci v anketi opredeljevali z naslednjimi specifičnimi predlogi izboljšav obstoječih in razvoja novih JZP (izvleček predlogov):

- manj zabetoniranih trgov,
- ureditev brezhrupnih mestnih jeder,
- svetlejši tlaki namesto temnega asfalta,
- travnati ali gramozni pasovi namesto polnega tlaka,
- tlaki z nižjo toplotno kapaciteto,
- reflektivne fasade,
- prezračevani fasadni sistemi,
- nadstreški, ki omogočajo kroženje zraka,
- implementacija deževnih vrtov in remediacijskih jarkov,
- zelene strehe in fasade,
- lesene ali kompozitne površine v senci,
- urbano načrtovanje, ki upošteva mikroklimo,
- manj zaprtih notranjih dvorišč brez pretoka,
- orientacija ulic glede na prevladujoče vetrove,
- nepodrejanje zelenega parkirnim površinam,
- zeleno prepustno tlakovanje parkirišč,
- prekrivanje večjega deleža parkirišč s krošnjami,
- sajenje dreves, kjer je le možno,
- postavitve klopi, smetnjakov in pitnikov,
- ozelenitev in zasaditev dreves v krožiščih,
- pametne posaditve ob prometnicah,
- urejanje brežin vodotokov,
- urejanje površin ob vodotokih,

- ureditev plaž in parkirišč ob vodotokih,
- odprava zapostavljenosti vasi in manjših mestnih središč pri urejanju JZP,
- urejanje vaških središč,
- urejanje otroških igrišč,
- urejanje JZP po sistematičnem programu in ne ad hoc,
- boljše vzdrževanje JZP,
- ozaveščanje o pomenu zelenih površin,
- vključitev mladih v dialog,
- itd.

Interpretacija rezultatov ankete vedno dopušča nekaj omejitev zaradi morebitne pristranskosti vzorca, a v zvezi z izvedeno anketo razveseljuje dejstvo, da so splošna in konkretna stališča anketiranih prebivalcev, ki so konec koncev najbolj merodajna skupina deležnikov pri urejanju JZP, dokaj dobro poravnana s splošnimi ugotovitvami sodelujočih strokovnjakov na projektu glede izzivov in potreb regije na danem področju.

Povzemajoč celoto se je zato mogoče postaviti na stališče, da identificirana problematika, konkretni izzivi in potrebe v zvezi z JZP, ki jih bo potrebno nasloviti, predstavljajo dobro osnovo, da se oblikuje oziroma opredeli vizija razvoja, prav tako pa nekaj konkretnih projektov, ki bi JZP v Goriški regiji v naslednjih letih lahko in morali dvigniti na novo raven.

4. VIZIJA STRATEŠKEGA USPEHA

Z deležniki projekta je bila oblikovana naslednja vizija razvoja Goriške regije:

Goriška regija bo vzpostavila celovit, medsebojno povezan sistem kakovostnih javnih zelenih površin, ki bo ohranjen najmanj na obstoječi ravni in bo predstavljal referenčni model upravljanja zelenih površin v Sloveniji.

Vizija razvoja bo temeljila na naslednjih stebrih:

- Celovit, medsebojno povezan sistem JZP
- Kakovostne JZP temelječe na NBS
- Ohranitev JZP najmanj na obstoječi ravni
- Referenčni model upravljanja JZP

S tako vizijo razvoja bo Goriška regija na področju JZP dosegla dolgoročno trajnostno in prostorsko uravnoteženo ureditev preko vzpostavitve celovitega, medsebojno povezanega sistema kakovostnih JZP, ki bo ohranjen najmanj na obstoječi ravni in bo deloval kot referenčni model upravljanja zelenih površin v Sloveniji. Vizija temelji na razumevanju, da zelene površine niso zgolj estetski ali rekreacijski element, temveč ključna infrastruktura za odpornost, kakovost bivanja, zdravje prebivalcev, prostorsko identiteto regije ter okoljske in družbene izzive.

Celovit, medsebojno povezan sistem

Goriška regija bo razvila prostorsko in funkcionalno povezan zeleni in modri sistem, ki bo presegal občinske meje in deloval kot regijska javna infrastruktura. Ključni elementi sistema bodo:

- zeleni koridorji, ki povezujejo mestna jedra (npr. Nova Gorica) z obmestjem, podeželjem in naravnimi območji (npr. Soča ali Vipavska dolina),
- modri koridorji, ki povezujejo reke in vodotoke,
- mreža parkov in drevoredov, ki omogočajo neprekinjeno peš in kolesarsko dostopnost,
- ekološke povezave oziroma habitatni koridorji, ki ohranjajo biotsko raznovrstnost,
- povezanost urbanih, periurbanih in ruralnih zelenih površin v enoten sistem upravljanja.

Operativizacija se bo osredotočala med drugim na vzpostavitev regijskega katastra zelenih površin, ki vključuje vse javne zelene površine, njihovo stanje, funkcijo in upravljavca, določitev minimalnih standardov povezljivosti (npr. maksimalna razdalja do zelenih površin 300–500 m v urbanih območjih) ter razvoj regijske zelene infrastrukture kot del prostorskega planiranja.

Kakovostne javne zelene površine

Poudarek ne bo zgolj na količini, temveč na kakovosti, uporabnosti in ekosistemskih funkcijah zelenih površin in NSB rešitvah. Standardi kakovosti bodo vključevali:

- funkcionalno raznolikost (rekreacija, počitek, otroška igra, šport, naravovarstvena območja),
- visoko stopnjo urejenosti in vzdrževanja (redno vzdrževanje vegetacije, poti, opreme),
- podnebno odpornost (izbor avtohtonih vrst in vrst, odpornih na sušo),
- senčenje in zmanjševanje toplotnih otokov v urbanih območjih,
- dostopnost za vse skupine prebivalcev (otroci, starejši, gibalno ovirani).

Operativni aspekt se bo nanašal na uvedbo regijskih standardov kakovosti zelenih površin (po zeleni klasifikaciji ABC), reden monitoring stanja (letni pregledi, digitalni nadzor), uvedbo kazalnikov kakovosti (npr. delež senčnih površin, indeks biotske raznovrstnosti, uporabniška zadovoljnost) in prenovo degradiranih zelenih površin v večnamenske zelene prostore.

Ohranitev najmanj na obstoječi ravni

Regija se zavezuje, da se skupna površina in funkcionalna vrednost JZP ne bo zmanjševala, temveč bo stabilizirana in v okviru možnosti izboljšana oziroma povečana.

Ključni mehanizmi bodo:

- obvezna nadomestna zasaditev ali nadomestne zelene površine pri vsaki izgubi obstoječih površin,
- vključitev načela “nič neto izgube zelenih površin” v prostorske akte,
- zaščita ključnih zelenih območij v urbanih središčih pred pozidavo,
- vzpostavitev upravnega varovalnega režima za strateško pomembne zelene površine.

Operativno bodo spremembe redno prostorsko spremljanje preko GIS sistemov, prisotno bo letno poročanje o bilanci zelenih površin po občinah in v celotni regiji, pristopilo se bo k vzpostavitvi mehanizmov za kompenzacijske zelene projekte na nivoju regije.

Referenčni model upravljanja zelenih površin v Sloveniji

Goriška regija bo razvila integriran model upravljanja, ki bo združeval prostorsko načrtovanje, vzdrževanje, financiranje in participacijo deležnikov ter bo kot tak najnaprednejši v RS. Ključne značilnosti modela bodo:

- regijsko usklajeno upravljanje (občine v povezavi regijskimi razvojnimi agencijami in drugimi koordinacijskimi organi),
- digitalna platforma za upravljanje zelenih površin (GIS in podatkovni sistemi),
- enotni standardi vzdrževanja in načrtovanja,
- participativno upravljanje (vključevanje različnih skupin deležnikov od prebivalcev, do šol in nevladnih organizacij),
- povezava z zdravstvenimi, turističnimi in okoljskimi usmeritvami.

Kot inovativni elementi pri operacionalizaciji tega dela vizije bodo aplicirani koncept zelene bilance regije (kot strateški kazalnik razvoja), pilotni projekti naravi prijaznega urbanega razvoja (NBS rešitve), razvoj učnih in demonstracijskih zelenih območij ter sodelovanje z raziskovalnimi institucijami za stalno izboljševanje praks.

Goriška regija bo z implementacijo takšne vizije prešla iz razpršenega upravljanja zelenih površin v strateško vodeno, podatkovno podprto in medsebojno povezano zeleno infrastrukturo, ki bo:

- izboljšala kakovost bivanja,
- povečala podnebno odpornost,
- okrepila biotsko raznovrstnost,
- povečala turistično privlačnost regije,
- postala referenčni model za celotno RS.

5. KLJUČNE POLITIKE IN POTENCIALNI VIRI FINANCIRANJA

Implementacija kakršnih koli rešitev oziroma izvedba katerih koli konkretnih projektov s področja JZP je bistveno odvisna od denarja oziroma financiranja. Zato je pri snovanju teh vsebin zelo pomembno, da so tekom celotnega procesa in seveda tudi pri oblikovanju končne rešitve vedno pred očmi generalne usmeritve okolja in družbe, zraven pa seveda možnosti financiranja.

Pred prehodom na opis konkretnih 5 izvedbenih projektov na JZP, ki so bili tekom procesa tega projekta pripravljene, je zato smiselno da se predstavita okvira politik in smernic ter možnih virov financiranja. Od teh vsebin bo namreč kritično odvisno, kako bodo izvajalci izvedbene projekte lahko izvedli, kar pa seveda neminovno pogojuje tudi uspešnost izvedbe teh projektov

5.1 Ključne politike na področju JZP

Politike Evropske unije na področju javnih zelenih površin so v zadnjem desetletju postale osrednji del prizadevanj za preobrazbo mest v odporna, zdrava in trajnostna bivalna okolja. Ključni povzetek usmeritev EU s področja JZP je sledeč:

1. Razvoj urbanih zelenih površin in povečanje njihovega deleža

EU preko Strategije za biodiverzitetno do leta 2030 poziva mesta z več kot 20.000 prebivalci k pripravi ambicioznih načrtov za ozelenitev mest (Urban Nature Plans), ki naj vključujejo:

- ustvarjanje biodiverzitetnih urbanih gozdov, parkov in vrtov,
- vključevanje zelenih streh in sten v stavbe,
- preprečevanje neto izgube zelenih površin do leta 2030 in njihov neto prirast do leta 2050.

2. Prilagajanje na podnebne spremembe in toplotne otoke

Zelene površine so ključne za zmanjševanje učinka urbanih toplotnih otokov in upravljanje s poplavami. Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam poudarja naravne rešitve (NBS), kot so sajenje dreves za senco in prepustne površine za boljše odtekanje vode. Uvaja se cilj 10% odstotne pokritosti s krošnjami dreves v vseh evropskih mestih do leta 2050.

3. Vzpostavitev zelene infrastrukture in obnova narave

Novi Zakon o obnovi narave (Nature Restoration Law) uvaja zavezujoče cilje za obnovo urbanih ekosistemov in sicer:

- razvoj zelene infrastrukture: povezovanje izoliranih zelenih otokov v funkcionalna omrežja, ki podpirajo biodiverzitetno in ekosistemsko storitve,

- obnovo rek: cilj je obnoviti 25.000 km rek v prosto tekoče stanje, kar vključuje tudi revitalizacijo urbanih vodotokov.

4. Trajnostna raba prostora in urbana regeneracija

EU spodbuja prehod z rasti navzven na notranji razvoj mest;

- urbana regeneracija: preobrazba degradiranih območij (brownfields) v javne parke ali zelene stanovanjske soseske,
- spodbujanje večnamenske rabe prostora, kjer zelene površine hkrati služijo rekreaciji, zadrževanju vode in proizvodnji hrane (urbano kmetijstvo).

5. Dostopnost in kakovost bivanja

Politike EU se močno naslanjajo na priporočila Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), ki svetuje, da bi moral vsak prebivalec živeti največ 300 metrov od zelene površine:

- vključenost: poudarek je na pravični porazdelitvi zelenja, da se prepreči zelena gosposkost in se zagotovi dostopnost za ranljive skupine (starejši, otroci),
- pravilo 3-30-300: inovativno merilo, ki ga EU podpira in ki pravi »3 drevesa, vidna iz vsakega okna, 30% pokritost soseske s krošnjami in 300m do najbližjega parka«.

6. Podpora biodiverziteti in trajnostnemu turizmu

Mestna narava ni le za ljudi, ampak tudi za rastline, opraševalce in druge vrste živali. Pobuda EU za opraševalce zato spodbuja mestne oblasti k sajenju avtohtonih medovitih rastlin in opuščanju pesticidov. Trajnostni turizem stremi k razvoju zelenih poti in parkov, povečuje privlačnost mest za obiskovalce, hkrati pa razbremenjuje mestna jedra in spodbuja aktivno mobilnost (kolesarjenje, hoja).

Konkretnije so politike in usmeritve na področjih, ki zadeva JZP, sumirane v Tabeli 1. Ta po konkretnih področjih kaže povezavo z EU in slovenskimi smernicami, zakonodajo ter regijskimi in občinskimi akti.

Tabela 1: Pregled smernic, strategij in zakonodaje na področju JZP

Področja urbanih zelenih površin	Povezava s svetovnimi in evropskimi smernicami in zakonodajo	Poveza s slovensko zakonodajo, strategijami	Povezava z regijskimi/medobčinskimi usmeritvami/strategijami	Pobezava z občinskimi akti, strategijami
Razvoj urbanih zelenih površin kot ključnega elementa trajnostnih mest	EU Biodiversity Strategy for 2030	NEPN – Nacionalni energetske in podnebni načrt	Regionalna razvojna strategija Goriške regije	OPN – Občinski prostorski načrt
Povečanje zelenih površin v urbanem prostoru in izboljšanje kakovosti bivanja	European Green Deal	Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050	Regionalni prostorski plan (v nastajanju)	TUS – Trajnostna urbana strategija
Prilagajanje mest na podnebne spremembe	EU Strategy on Adaptation to Climate Change	Strategija prilagajanja Slovenije na podnebne spremembe	Regionalni akcijski načrti za podnebje	SECAP – Lokalni energetske in podnebni načrt
Obnova narave v urbanem prostoru	EU Nature Restoration Regulation (2024)	Zakon o ohranjanju narave	Regionalni programi varstva narave	Strategije zelenih površin občin
Razvoj zelene infrastrukture v mestih	EU Green Infrastructure Strategy	Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3)	Razvojni programi regije	Odloki o urejanju javnih površin
Trajnostna raba prostora in urbana regeneracija	New European Bauhaus Initiative	Gradbeni zakon	Regijski razvojni projekti	Programi urejanja mestnih parkov
Dostopnost zelenih površin za vse prebivalce	WHO Urban Green Space Guidelines	Zakon o varstvu okolja	Regionalni programi zdravja in okolja	Strategije razvoja občin
Podpora biodiverziteti v urbanem prostoru	EU Pollinators Initiative	Program upravljanja Natura 2000	Regionalni programi ohranjanja biodiverzitet	Programi zasaditve in drevoredov
Zmanjševanje urbanega toplotnega otoka	EU Mission Climate Neutral and Smart Cities	Nacionalni program varstva okolja	Podnebne strategije regije	Programi ozelenitve mest
Razvoj trajnostnega turizma v urbanem prostoru	EU Tourism Transition Pathway	Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma	Strategija razvoja turizma Nove Gorice in Vipavske doline	Lokalne turistične strategije

5.2 Potencialni viri financiranja na področju JZP

Tekom projekta so bili sistematično pregledani potencialni viri financiranja na JZP vezanih projektov ter obravnavane s to tematiko povezane vsebine. Najprej je bil pregledan **obstoječi aranžma financiranja v Goriški regiji**, kjer je bilo izpostavljeno sledeče:

- glavnina sredstev za projekte s področja JZP pride iz EU, delno od RS, v manjši meri pa od občin,

- eden glavnih virov je Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (prejšnji program 2014–2020) s posledičnim izvedbenim načrtom,
- dogovor za razvoj Goriške regije je bil sklenjen koncem 2023, v 2025 so bili oblikovani dodatki,
- v dogovor je vključenih 17 projektov s skupno vrednostjo sofinanciranja (EU + SLO) 29,8 M€,
- glavnina črpanja po tem dogovoru bo v letih 2026–2028,
- nekaj projektov je že vezanih direktno na JZP; npr. projekt 12, Občina Vipava: »Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja«.

Nadalje so bile opredeljene **smiselne prihodnje usmeritve glede upravljanja in financiranja JZP** oziroma zeleno-modrih projektov:

- predviden nov regijski dogovor bo za obdobje 2028–2034 s samim podpisom po vsej verjetnosti po 2028,
- obstaja potreba po pravočasnem vplivanju na razvoj dogodkov vnaprej, da se v nov regijski dogovor vnese primerna vsebina,
- financiranje je smiselno naravnati tudi na regijsko raven preko dopolnjene zakonske podpore ali preko prijav projektov, ki so po naravi regijski,
- pomembnejše projekte je treba deklarirati kot projekte javne infrastrukture, s čimer se dobi komponenta strukturnosti oziroma sistematičnosti,
- financiranje večjih projektov naj bo združeno pod okrilje Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj,
- pristop mora biti povezovalen, s čimer bo presežena sedanja praksa razdrobljenosti projektov; šele strukturiran sistemski pristop bo prinesel pravo strateško transformacijo in preskok v obvladovanju JZP v regiji,
- strukturiran sistemski pristop bo bistven predvsem za financiranje večjih projektov oziroma tistih, ki se tičejo več občin,
- za občine je smiselno, da svoje manjše projekte regijsko grupirajo z enakimi (sorodnimi) projekti v drugih občinah regije in jih prijavijo skupaj z njimi; ti projekti se lahko potem deklarirajo kot projekti strateškega pomena za razvoj celotne regije.

Pri upravljanju in financiranju JZP je treba **slediti dobrim praksam**, ki jih karakterizirajo najmanj naslednji principi:

1. temeljito in celovito je potrebno obravnavati ne samo fizični, temveč tudi strogo **ekonomski aspekt JZP projektov**; evalvirati je potrebno pozitivne finančne učinke, stroške in tudi posredne ekonomske vplive,

2. JZP projekte je potrebno **ustrezno finančno obvladovati** (ekonomska strokovnost, celovitost obravnave, realističen pregled donosov, zaprtost finančnih konstrukcij itd.),
3. potrebno je pravilno **ekonomsko in finančno obravnavanje infrastrukture JZP** oziroma projektov samih; korektno je treba vrednotiti investicije, tekoče stroške, oportunitetne stroške in stroške kompromisov,
4. **planiranje in implementacijo JZP** in na njih vezanih projektov je treba obravnavati kot **kapitalski vložek (CapEx)**, njihovo **vzdrževanje pa kot operativni strošek (OpEx)**,
5. izkoristiti je treba vse najprimernejše oziroma **najbolj relevantne vire financiranja**: javno financiranje na državni, regijski in lokalni ravni, javno financiranje na mednarodni ali globalni ravni, financiranje s strani filantropskih društev, neprofitnih organizacij ali zainteresiranih skupnosti, financiranje preko korporativnih investicij, financiranje investicij s strani institucionalnih vlagateljev in alternativne specifične vire glede na naravo projektov,
6. v okviru financiranja je treba izkoristiti **najustreznejše mehanizme in inštrumente**, kot so mednarodno, državno, regijsko ali občinsko javno financiranje, okoljske subvencije, davčne vzpodbude in olajšave, nepovratna sredstva in druge oblike bilateralne ali multilateralne pomoči, javno-zasebna partnerstva, posojila, izdaja obveznic, neposredne kapitalske investicije ter mešane sheme financiranja,
7. pri izvedbi, upravljanju in financiranju JZP projektov **je potrebna strukturiranost pristopa**, kar vključuje najmanj identifikacijo koristi projekta, identifikacija glavnih upravičencev, usklajevanje interesov glavnih deležnikov in partnerjev, določitev načina angažiranja deležnikov, evaluacijo ekonomskih in finančnih kategorij, oceno tveganj, strokovnost pri načrtovanju in izvedbi aktivnosti za implementacijo, koordinacijo glavnih akterjev za izvedbo in shemo upravljanja, preučitev možnosti za nadgradnje, integracije in replikacije ter še neobremenjeno razmišljanje, udejanjanje novih idej in zasledovanje ravnovesja v vseh ozirih.

Realistično gledano bodo osnovni vir za financiranje JZP projektov predstavljala sredstva EU in v manjši meri še sredstva RS. **Konkretni viri financiranja, ki so regiji preko EU in RS v osnovi na razpolago za izvedbo JZP projektov**, so sumarno prikazani v Tabeli 2.

Tabela 2: Pregled možnih virov financiranja

Vir financiranja	Program/ Razpis	Vsebina financiranja	Delež financiranja	Časovni okvir	Status projekta/ april 2026	Vrednost razpisa	Okvirna vrednost
EU kohezijska politika	Dogovor za razvoj regij (DRR) 2021–2027	urbana zelena infrastruktura, parki, rekreacijske površine, zelene povezave, modri koridorji	do 85 % EU + 15 % RS	2021–2029	stalni regionalni instrument	cca. 1,6 mrd € kohezije	2–20 mio €
EU kohezijska politika	RSO2.7 – Zelena infrastruktura	zelene ulice, parki, drevoredi, urbani gozdovi, zelene površine	do 85 %	2021–2029	vkjučeno v kohezijski program	cca. 350 mio €	1–15 mio €
EU kohezijska politika	JR EKP UTM – Trajnostna urbana mobilnost	zelene ulice, drevoredi ob kolesarskih poteh, zelene prometne osi	do 80 %	2025–2029	odprt razpis	cca. 80 mio €	1–10 mio €
EU program	LIFE – Nature & Biodiversity	urbani parki, biodiverziteta v mestih, opraševalci, zelene infrastrukture	60–75 %	2021–2027	letni razpisi	cca. 700 mio €	2–10 mio €
EU program	Horizon Europe – Climate & Cities¹	inovativne rešitve za zelena mesta, urbana klima, digitalno upravljanje zelenih površin	do 100 %	2021–2027	letni razpisi	>95 mrd € program	5–20 mio €
EU program	Interreg Central Europe	zelena infrastruktura, urbani parki, podnebna odpornost mest	do 80 %	2021–2027	periodični razpisi	cca. 224 mio €	1–3 mio €
EU program	Interreg Alpine Space	zelena infrastruktura, prilagajanje na podnebne spremembe v mestih	do 75 %	2021–2027	periodični razpisi	cca. 107 mio €	1–3 mio €

¹ Občine nastopajo kot partner, redko vodilni

Slovenija	Podnebni sklad	ozelenitev mest, drevoredi, urbana drevesa, zelene strehe	do 100 %	2023–2030	periodični razpisi	cca. 280 mio €	0,5–5 mio €
Slovenija	Ministrstvo za naravne vire in prostor	zelena infrastruktura, urbana drevesa, naravne rešitve	do 100 %	2023–2030	občasni razpisi	več 10 mio €	0,5–10 mio €
Slovenija	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport	športni parki, rekreacijska območja, tematske poti	do 80 %	2023–2028	razpisi	cca. 40 mio €	0,5–5 mio €
EU finančni instrumenti	EIB Green City Financing ³²	velika urbana zelena infrastruktura, mestni parki, zelene prenove mest	posojila	2021–2030	stalni instrument	več mrd €	10–50 mio €

Kot že nakazano zgoraj, pa ima **vsaka občina oziroma celotna regija** poleg teh državnih in naddržavnih virov **na razpolago tudi**:

- del lastnih sredstev iz proračuna, namenjenih za financiranje tovrstnih projektov, ki se običajno planirajo v NRP (Načrt razvojnih programov) in letnem proračunu,
- sredstva iz komunalnega prispevka (javne površine, parkovne ureditve, zelene površine v naseljih, javno infrastrukturo v novih soseskah (ZUreP-3 – Zakon o urejanju prostora),
- sredstva od nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ) – del sredstev za urejanje javnega prostora, ozelenitev mest, izboljšanje kakovosti urbanega okolja,
- koncesije in najemnine za javne površine – pri večjih parkih ali rekreacijskih območjih lahko občina pridobi sredstva iz najemnin za gostinske objekte v parkih, športnih koncesij in turističnih dejavnosti,
- sredstva iz participativnega proračuna – vse več občin namenja del proračuna projektom, ki jih predlagajo občani (npr. zasaditev dreves, manjši parki, urbani vrtovi, pitniki, rekreacijske poti),
- sredstva javnih podjetij – pri projektih zelenih površin sodelujejo komunalna podjetja in javna podjetja za upravljanje prostora,
- prispevke oziroma donacije privatnih podjetij.

² Občine lahko sodelujejo pri večjih projektih kot partner ali preko države

6. IZVEDBENI PROJEKTI REGIJE

Celoten proces Akademije TKT JZP je kot enega svojih glavnih rezultatov pripravil 5 konkretnih, regijsko naravnanih izvedbenih projektov. Ti projekti so relativno kompleksni, medsebojno prepleteni in se po svoji naravi med seboj dopolnjujejo. Naslavlajo celoto regije in ne samo njenih posameznih delov. Zasnovani so tako, da izkazujejo sistematičnost in strukturo, vse to pa ob spoštovanju korektno umestitve v regijsko krajino in med njene ljudi. Koristi teh projektov so naravnane na izboljševanje tako naravnega okolja, kot na izboljševanje kakovosti življenja ljudi, vse pa seveda ob primerni ekonomiki. Pri pripravi projektov in artikulaciji njihovih vsebin so sodelovali deležniki na ravni regije, rešitve pa so bile oblikovane ob relativno visoki stopnji konsenza.

Projekti so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju v ločenih poglavjih, tukaj pa sledi le kratek pregled njihovih bistvenih značilnosti:

Projekt 1: Zeleno-modre dnevne sobe in zeleni koridorji Goriške regije

Projekt vzpostavlja integriran sistem zelene in modre infrastrukture, kjer vodni sistemi (reke in vodotoki) predstavljajo primarno prostorsko hrbtenico, na katero se navezuje mreža urbanih gozdov, odprtih zelenih površin in zelenih koridorjev. Projekt uvaja sistemski pristop k načrtovanju, kjer zelena infrastruktura deluje kot funkcionalni del urbanega sistema preko naravnih procesov, kot so filtracija, evapotranspiracija, in zadrževanje vode, hkrati pa zmanjšuje podnebna tveganja (pregrevanje, poplave), izboljšuje kakovost bivanja in krepi ekosistemske funkcije prostora.

Projekt 2: Mreža zeleno-modrih skupnostnih vrtov Goriške regije

Projekt želi vzpostaviti mrežo zeleno-modrih skupnostnih vrtov kot produkcijsko, učno in socialno infrastrukturo, ki dopolnjuje obstoječi sistem JZP ter deluje kot prostor aktivne rabe, znanja in skupnosti. Projekt ne uvaja zgolj novih zelenih površin, temveč preoblikuje način njihove uporabe iz pasivnega bivanjskega prostora v prostor pridelave, učenja, sodelovanja in vsakodnevnih interakcij. Projekt zmore implementirati tudi koncept *community social currency*, ki temelji na lokalnem sistemu izmenjave blaga, materialov in storitev med prebivalci z uporabo alternativne skupnostne valute. Tak sistem spodbuja krožno rabo virov, krepi lokalno ekonomijo, zmanjšuje odpadke ter povečuje socialno povezanost in sodelovanje znotraj skupnosti.

Projekt 3: Ozelenitev industrijskih con Goriške regije

Projekta vzpostavlja celosten sistem ozelenitve poslovnih in industrijskih con, ki presega parcialne ureditve in uvaja zeleno infrastrukturo kot temeljni razvojni in funkcionalni sloj teh območij. Projekt je usmerjen v transformacijo con iz tehnično-funkcionalnih in okoljsko obremenjenih območij v podnebno odporne, prostorsko

kakovostne in razvojno konkurenčne delovne krajine, kjer so naravni procesi aktivno vključeni v delovanje prostora. Modra infrastruktura (upravljanje padavinske vode) je enakovreden del sistema in deluje kot ključni regulator mikroklima. Projekt sistematično obravnava tri ključne kategorije površin in sicer obstoječe zasebne, obstoječe javne ter nove površine, s čimer se zagotovi celovit in dolgoročno vzdržen pristop k ozelenitvi con.

Projekt 4: Zelena infrastruktura ob vodotokih Goriške regije

Projekt vzpostavlja celosten sistem urejanja vodotokov, kjer reke Soča, Vipava in Idrijca predstavljajo primarne modre osi regije. Projekt uvaja sistemski pristop, kjer vodotoki niso več robni ali tehnični elementi, temveč nosilci prostorske organizacije, podnebne odpornosti in kakovosti bivanja. Na tej osnovi projekt predlaga rešitve za urejene, naravne in dostopne in prehode obvodnih prostorov (plaže, brežine), kontrolirane in varne dostope do vodotokov in njihove prehode, povezano mrežo obvodnih poti kot del trajnostne mobilnosti, prostore več funkcionalnih ureditev (ureditev dvojne rabe), prostore rečnih pogodb in še pripadajoče kolesarske in pešpoti, ki omogočajo trajnostno mobilnost in površine za rekreacijo.

Projekt 5: CULTERRA Goriške regije

Projekta naslavlja celosten kulturno-krajinski sistem, ki povezuje vinorodna in sadjarska območja z umetnostjo, kulturo, dediščino in javnim prostorom v enotno, prepoznavno in aktivirano mrežo regije. Projekt uvaja krajino kot nosilca identitete, doživljanja in razvoja prostora, kjer se proizvodnja, kultura in javna raba združujejo v skupen prostorski in družbeni sistem. Projekt temelji na povezovanju in gradnji identitete skozi krajino in se posredno nanaša na javne zelene površine kot del te krajine.

V nadaljevanju sledijo zapisi projektov, ki vključujejo:

- naziv projekta,
- predstavitev problematike in izzivov projekta,
- opredelitev namena in doprinosa izvedbenega projekta uresničevanju TKT-JZP,
- opredelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne transformacije,
- opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na trajnostne vidike,
- faze izvedbe in terminski plan projekta,
- opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev projekta,
- model financiranja in upravljanja in
- konkretne pilotne lokacije izvedbe.

6.1. Izvedbeni projekt 1

1. Naziv projekta	PROJEKT 1: ZELENO-MODRE DNEVNE SOBE IN ZELENI KORIDORJI GORIŠKE REGIJE
2. Predstavitev problematike in izzivov v povezavi s javnimi zelenimi in modrimi površinami	<p>V Goriški regiji je razvoj javnih zelenih površin (JZP) neenakomeren: urbana središča razpolagajo z več kadrovskimi in finančnimi viri, medtem ko manjša naselja zaostajajo v investiranju in vzdrževanju. Kljub temu vse občine prepoznavajo potrebo po sistematični ozelenitvi naselij. Ključni izziv ostaja vzpostavitev povezanega in funkcionalnega sistema JZP, ki bi presegel obstoječo fragmentacijo ter zagotavljal ekološke, družbene in podnebne funkcije. Na strateški ravni je prisotno zavedanje o pomenu upravljanja, evidenc in integracije JZP v razvojne politike, vendar je implementacija še omejena. Sistem JZP tako ostaja prostorsko nepovezan, razvojno podhranjen in pretežno projektno usmerjen, brez stabilnih upravljavskih in finančnih mehanizmov.</p> <p>Ključni izzivi so:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strateško in upravljavsko pomanjkanje (governance gap) <ul style="list-style-type: none"> Odsotnost celostnega, strateškega regionalnega načrtovanja JZP ter njihova nezadostna integracija v prostorske in razvojne politike. JZP so pogosto obravnavane kot sekundarni element javne infrastrukture, brez jasno definiranih tipologij, standardov kakovosti, meril dostopnosti in prioriternih investicijskih programov. Upravljanje je fragmentirano, brez dolgoročnih modelov upravljanja in vzdrževanja. 2. Nezadostna podatkovna in evidenčna podpora (data gap) <ul style="list-style-type: none"> Pomanjkanje enotne, standardizirane evidence JZP na regionalni ravni (kataster JZP ne obstaja). Obstoječe evidence na ravni posameznih občin so nepopolne, metodološko neusklajene ali še v fazi vzpostavljanja. Odsotnost GIS podprtih sistemov za spremljanje stanja, načrtovanje investicij in upravljanje vegetacije (drevesni fond, grmovnice). 3. Prostorska nepovezanost in neenakomerna dostopnost (spatial fragmentation) <ul style="list-style-type: none"> JZP so razpršene, nepovezane in funkcionalno neintegrirane v urbano strukturo. Pomanjkanje kontinuiranih zelenih in modrih koridorjev med ključnimi generatorji prostora (stanovanjske soseske, javne institucije, rekreacijska območja, naravni robovi). Neenaka dostopnost prebivalcev do kakovostnih zelenih površin (parki, drevoredi, urbana drevesa, mirna območja). 4. Nizka podnebna odpornost in okoljska funkcionalnost (climate resilience gap) <ul style="list-style-type: none"> Nezadostna prilagojenost urbanega prostora na podnebne ekstreme (vročinski valovi, suše, intenzivne padavine).

	<ul style="list-style-type: none">• Pomanjkanje zelenih infrastrukturnih rešitev (senčenje, zelene ulice, propustne površine, zadrževanje vode).• Nezadostno celostno upravljanje voda v prostoru.• Degradacija tal, slabšanje kakovosti zraka ter upad biodiverzitete.• Povečana ranljivost urbanega drevesnega fonda (npr. bolezni dreves zaradi ekstremnih pogojev). <p>5. Finančna in izvedbena omejenost (implementation gap)</p> <ul style="list-style-type: none">• Nezadostni finančni in kadrovske viri za razvoj in upravljanje JZP.• Nestabilni in kratkoročno usmerjeni modeli financiranja (investicije in vzdrževanje).• Visoki stroški vzdrževanja brez ustreznih optimizacijskih pristopov (npr. diferencirano vzdrževanje, naravi bližnje rešitve).• Dolgotrajni postopki, razdrobljeno lastništvo in neurejene evidence dodatno zavirajo izvedbo projektov. <p>6. Neizkoriščen razvojni potencial JZP (value gap)</p> <ul style="list-style-type: none">• JZP niso sistemsko prepoznane kot ključna razvojna infrastruktura (zdravje, turizem, podnebna odpornost, mobilnost, socialna kohezija).• Potencial za večnamensko rabo (hlajenje mest, zadrževanje vode, rekreacija, ekosistemske storitve) ostaja podizkoriščen. <p>7. Družbeni in zdravstveni primanjkljaji (social inclusion gap)</p> <ul style="list-style-type: none">• Nezadostna dostopnost, kakovost in varnost JZP za različne skupine uporabnikov.• Pomanjkanje prostorov za mir, umik, rekreacijo ter skupnostne dejavnosti.• Omejene možnosti za medgeneracijsko in vključujočo rabo prostora.• Negativen vpliv na fizično aktivnost, socialno interakcijo in duševno zdravje prebivalcev. <p>8. Sistemske vrzeli v načrtovanju zelene infrastrukture (system integration gap)</p> <ul style="list-style-type: none">• Nezadostno vključevanje manjših zelenih, modrih in sivih površin v urbano tkivo.• Odsotnost funkcionalno povezanih zelenih in modrih omrežij na ravni naselij in regije.• Pomanjkanje celostnega pristopa k dolgoročnemu upravljanju (planiranje–izvedba–vzdrževanje–monitoring).
<p>3. Opredelitev namena in doprinosa izvedbenega projekta za uresničevanje TKT- JZP</p>	<p>Namen projekta je vzpostaviti integriran sistem zelene in modre infrastrukture, kjer vodni sistemi (reke in vodotoki) predstavljajo primarno prostorsko hrbtenico, na katero se navezuje mreža urbanih gozdov, odprtih zelenih površin in zelenih koridorjev.</p> <p>Projekt temelji na jasni hierarhiji:</p> <ul style="list-style-type: none">• modra infrastruktura (reke, vodotoki) kot nosilni strukturni okvir prostora,

- **zeleni koridorji** kot prostorske povezave ob vodotokih in skozi urbano tkivo,
- **mestna jedra kot "zelenе dnevne sobe"**- so urejeni, ozelenjeni in senčeni javni prostori v mestnih središčih, opremljeni s pitniki, površinami za počitek in osnovno urbano opremo, namenjeni vsakodnevnim rabi, druženju in izboljšanju kakovosti bivanja.

Reke in vodni sistemi niso obravnavani zgolj kot naravni element, temveč kot **hrbtenica prostorskega razvoja**, ki:

- usmerja umeščanje zelenih koridorjev,
- omogoča celostno upravljanje voda (zadrževanje, filtracija, razlivne površine),
- vzpostavlja osnovo za ekološko povezanost in mikroklimatsko regulacijo prostora.

Na tej osnovi projekt vzpostavlja **kontinuirano mrežo zelene infrastrukture**, ki se razteza od rečnih sistemov v mestna jedra in naprej v obrobje naselij, s čimer presega obstoječo fragmentacijo prostora. Projekt uvaja **sistemski pristop k načrtovanju**, kjer zelena infrastruktura deluje kot funkcionalni del urbanega sistema in preko naravnih procesov (filtracija, evapotranspiracija, zadrževanje vode) hkrati:

- zmanjšuje podnebna tveganja (pregrevanje, poplave),
- izboljšuje kakovost bivanja,
- krepi ekosistemske funkcije prostora.

Doprinos projekta razvoju k regije je:

1. Vzpostavitev modro-zelene hrbtenice regije

- Reke in vodotoki postanejo **osnovni nosilci prostorskega razvoja in strukturiranja prostora**.
- Ob njih se vzpostavi mreža **zelenih koridorjev in urbanih gozdov**, ki povezujejo mestna jedra z zaledjem.
- Regija pridobi **jasno berljivo in funkcionalno prostorsko strukturo**.

2. Celostno upravljanje voda in podnebna odpornost

- Rečni sistemi postanejo del **aktivnega upravljanja voda v prostoru** (zadrževanje, razliv, filtracija).
- Zelena infrastruktura ob rekah zmanjšuje **poplavna tveganja in obremenitve kanalizacijskih sistemov**.
- Povečana vegetacija in vodne površine izboljšujejo **mikroklimo in zmanjšujejo pregrevanje**.

3. Ekološka povezanost in biodiverzitet

- Rečni koridorji delujejo kot **primarni ekološki koridorji**, ki omogočajo širjenje in povezovanje habitatov.
- Zeleni koridorji nadgrajujejo ta sistem v urbano tkivo.

	<ul style="list-style-type: none">• Urbani gozdovi in odprte površine postanejo nosilci biodiverzitete. <p>4. Preobrazba mestnih jeder v “dnevne sobe”</p> <ul style="list-style-type: none">• Mestna središča se preko zelenih osi neposredno navezujejo na rečne sisteme.• Vzpostavijo se kakovostni, senčeni, dostopni in programsko aktivirani javni prostori.• Poveča se privlačnost, identiteta in socialna funkcija mest. <p>5. Povezanost in trajnostna mobilnost</p> <ul style="list-style-type: none">• Zeleni koridorji ob rekah in skozi mesta postanejo glavne osi peš in kolesarskega gibanja.• Vzpostavi se kontinuiran sistem vsakodnevne mobilnosti brez avtomobila. <p>6. Upravljavski in razvojni učinki</p> <ul style="list-style-type: none">• Jasna struktura omogoča bolj učinkovito načrtovanje, faznost in investiranje.• Projekt podpira razvoj novih upravljavskih modelov in zelenih storitev.• Omogoča boljše črpanje sredstev zaradi večnamenskih učinkov (podnebje, zdravje, prostor). <p>Končna sinteza: Projekt vzpostavlja reke kot primarno modro hrbtenico regije, na katero se navezuje večnivojska mreža zelenih koridorjev in urbanih “dnevni sob”, ter s tem oblikuje integriran, podnebno odporen in funkcionalno povezan prostorski sistem. Gre za strateški premik:</p> <ul style="list-style-type: none">• iz infrastrukture ob vodi → v razvoj, ki izhaja iz vode,• iz zelenih površin → v zeleno infrastrukturo,• iz fragmentacije → v jasno strukturirano regijsko mrežo.
4. Opredelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne transformacije	<p>PROJEKTNI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostaviti strukturiran sistem “zelenih in modrih dnevnih sob ter koridorjev”, kjer reke delujejo kot primarna prostorska hrbtenica, nadgrajena z zelenimi povezavami in urbanih jedri.2. Preoblikovati javne zelene površine v integrirano zeleno infrastrukturo, ki je enakovredna prometni in komunalni infrastrukturi.3. Povezati mestna središča z obrobni in naravnimi območji preko kontinuiranih zelenih koridorjev.4. Vzpostaviti enoten sistem načrtovanja, evidenc (GIS) in upravljanja JZP na medobčinski/regionalni ravni.5. Integrirati zelene in modre rešitve v prostorske, mobilnostne in podnebne politike (cross-sector alignment).

	<p>OKOLJSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostaviti kontinuirano ekološko mrežo, kjer rečni sistemi delujejo kot primarni koridorji, povezani z urbanimi gozdovi in zelenimi površinami.2. Zmanjšati učinke urbanega toplotnega otoka z večanjem drevesnega fonda, senčenja in evapotranspiracijskih površin.3. Izboljšati celostno upravljanje voda, z rešitvami za zadrževanje, infiltracijo in razlivanje padavinskih voda (sponge city pristop).4. Povečati biotsko raznovrstnost z vzpostavitvijo povezanih habitatov in uporabo avtohtonih vrst.5. Izboljšati kakovost zraka in tal ter povečati vezavo ogljika v urbanem prostoru. <p>DRUŽBENI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zagotoviti enakovredno dostopnost do kakovostnih javnih zelenih površin (npr. znotraj 500 m hoje), kot osnovno pravico urbanega prostora2. Preoblikovati mestna jedra v “zeleno dnevno sobo”, kot varne, vključujoče in programsko aktivne prostore bivanja.3. Povečati uporabo javnega prostora za rekreacijo, druženje, umik in vsakodnevno življenje.4. Krepiti socialno kohezijo in identiteto prostora skozi kakovostno oblikovane in aktivirane javne površine.5. Izboljšati javno zdravje preko večjega stika z naravo in boljše mikroklima.6. Vključiti prebivalce in deležnike v soustvarjanje prostora (participativno načrtovanje). <p>EKONOMSKI CILJI (place-based value & resilience)</p> <ol style="list-style-type: none">1. Povečati vrednost prostora (place value) skozi izboljšanje kakovosti javnih površin in urbanega okolja.2. Vzpostaviti pogoje za razvoj lokalne ekonomije, kjer kakovosten javni prostor deluje kot platforma za storitve, turizem in vsakodnevno rabo.3. Zmanjšati dolgoročne stroške javne infrastrukture z uporabo naravnih rešitev (upravljanje voda, hlajenje, senčenje).
<p>5. Opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na 3 trajnostne vidike</p>	<p>PROJEKTNI KPI</p> <p>PK1: Število občin z vzpostavljenim registrom JZP (št.): 13 občin (100% občin v regiji)</p> <p>PK2: Število preurejenih trgov in jeder v dnevne sobe (št.): 6 v regiji</p> <p>PK3: Dolžina vzpostavljenih zelenih koridorjev (km): 50 km</p> <p>PK4: Površina implementiranih NBS rešitev (zeleno strehe, deževni vrtovi, propustne površine) (%): 100% rešitev</p>

OKOLJSKI KPI (vrednosti se določijo v fazi priprave projektov)

OK1: Povečanje deleža drevesne pokritosti (%)

OK2: Sprememba povprečne temperature površin (°C)

OK3: Delež urbanih površin z zmanjšanim tveganjem pregrevanja (%)

OK4: Letna količina zadržane ali infiltrirane padavinske vode (m³)

OK5: Površina območij z izboljšanim upravljanjem voda (m²)

DRUŽBENI KPI (vrednosti se določijo v fazi priprave projektov)

DK1: Delež prebivalcev z dostopom do JZP ≥ 1 ha v 500 m (%)

DK2: Delež prebivalcev z dostopom do JZP v 300 m (%)

DK3: Površina JZP na prebivalca (m²/prebivalca)

EKONOMSKI KPI (vrednosti se določijo v fazi priprave projektov)

EK1: Višina investicij v zeleno infrastrukturo (€)

EK2: Delež JZP v občinskem proračunu (%)

EK3: Sprememba vrednosti nepremičnin v območjih (€/m² ali %) (če podatki obstajajo)

6. Faze izvedbe in terminski plan	Faza	Aktivnosti	Leto		
	Analiza in načrtovanje	Analiza prostora in izhodišč, kartiranje zelenih površin, potrebe občin, izbor projektov	2026-2027		
	Participacija prebivalcev	Analiza družbenih potreb skozi: delavnice, ankete, vključevanje lokalne skupnosti	2026-2027		
	Strateško načrtovanje in umeščanje (validacija z javnostjo in stroko)	OPN, regijske strategije, zasnova zelenih sistemov	2027		
	Projektiranje	Idejna zasnova, krajinska arhitektura, projektna dokumentacija	2027		
	Urejanje lastništva in pridobivanje soglasij ter dovoljenj	Zemljišča, služnosti, soglasja upravljavcev infrastrukture	2027		
	Zagotavljanje financiranja	EU razpisi, DRR, Podnebni sklad, občinski proračun	2026 - 2029		
	Izvedba projektov po fazah	Gradnja parkov, zasaditev dreves, poti, urbana oprema	2027–2030		
	Upravljanje in vzdrževanje površin	Monitoring, digitalni register, redno vzdrževanje	2028–2035		
7. Opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev	Tveganje	Opis tveganja	Verjetnost	Vpliv na projekt	Predlagani ukrepi za obvladovanje
	Območje ne zaživi	Lokalno prebivastvo in obiskovalci ne sprejemejo rešitve in projekt ne zaživi	Srednja/ Majhna	Projekt ne doseže svojega namena	Participatorno načrtovanje
	Lastništvo zemljišč	Zemljišča za park ali zeleno površino niso v lasti občine	Srednja	Zamik ali zmanjšanje obsega projekta	Zgodnje preverjanje lastništva, odkup ali dogovor o služnosti

Pridobivanje dovoljenj	Dolgotrajni postopki pridobivanja soglasij in dovoljenj	Srednja	Zamik projekta	Zgodnje vključevanje soglasodajalcev, dobra projektna dokumentacija
Prostorski akti	Projekt ni skladen z OPN ali drugimi prostorskimi akti	Majhna/ Srednja	Potreba po spremembi prostorskega akta	Preverjanje skladnosti že v fazi načrtovanja
Financiranje	Neuspešna prijava na razpise ali zamik razpisov	Srednja	Zamik izvedbe projektov	Priprava več projektnih scenarijev financiranja
Podražitev gradbenih del	Rast cen materialov in storitev	Srednja	Povečanje investicijskih stroškov	Finančne rezerve v proračunu
Okoljske omejitve	Varovana območja narave ali habitatov	Majhna/ Srednja	Omejitve pri načrtovanju	Usklajevanje z naravovarstvenimi institucijami
Vključevanje javnosti	Nasprotovanje lokalne skupnosti določenim ureditvam	Majhna	Spremembe projektnih rešitev	Participacija prebivalcev v fazi načrtovanja
Upravljanje in vzdrževanje	Pomanjkanje sredstev za dolgoročno vzdrževanje	Srednja	Zmanjšanje kakovosti zelenih površin	Priprava načrta upravljanja in financiranja
Podnebni vplivi	Suše, neurja ali drugi ekstremni vremenski dogodki	Srednja	Poškodbe zasaditev in infrastrukture	Izbor odpornih rastlinskih vrst, prilagojeno upravljanje
Vandalizem	Uničenje javnih zelenih površin s strani posameznikov	Majhna	Ozaveščanje prebivalcev in obiskovalcev	Participativen pristop porabe

<p>8. Model financiranja in upravljanja</p>	<p>MODEL FINANCIRANJA</p> <ol style="list-style-type: none">1. Financiranje je možno iz dogovora regij2. Potencialno je možno tudi financiranje preko kandidiranja na EU projekte3. Vključene naj bodo vse zainteresirane občine, manjšim občinam je treba omogočiti sodelovanje (vstopni pogoji morajo biti primerni)	<p>MODEL UPRAVLJANJA</p> <ol style="list-style-type: none">1. Regija: standardi, GIS register, koordinacija2. Občine: investicije, upravljanje, vzdrževanje Prebivalci: participacija in raba prostora <p>Glavni nosilec projekta: Regijska razvojna agencija</p>
<p>9. Konkretno pilotne lokacije izvedbe</p>	<p>Pilotni zeleni kordorji</p> <ul style="list-style-type: none">- Ajdovščina: od obvoznice do kastre- Ajdovščina: od izvira do izliva Hublja- Ajdovščina : od vasi Budanje, Cesta, Dolenje in Lokavec do centra- Nova Gorica: od Kromberka (naselje in industrijska cona), Solkana, Trga Evrope in Šempetra do Bevkovega trga- Nova Gorica: od gozda Panovec do meje z Italijo (koridor ob Kornu, ki se nadlajuje v koridor ob Kolodvorski)- Vipava: od trotočja Vipave, Bele in Močilnika do glavnega trga- Vipava: iz vasi Vrhpolje, Gradišče, Slap, Duplje, Zemono do glavnega trga- Cerklje: od obvoznice do glavnega trga (ob Cerkljici)- Kanal – od kampa do centra	<p>Pilotne »dnevne sobe«</p> <ul style="list-style-type: none">- Ajdovščina- Nova Gorica- Vipava- Cerklje- Idrija- Kanal- Brda

6.2. Izvedbeni projekt 2

1. Naziv projekta	PROJEKT 2: MREŽA ZELENO-MODRIH SKUPNOSTNIH VRTOV GORIŠKE REGIJE
2. Predstavitev problematike in izzivov v povezavi s javnimi zelenimi in modrimi površinami	<p>Projekt Zeleno-modri skupnosti vrtovi Goriške regije naslavlja preplet več strukturnih vrzeli: demografske (staranje, praznjenje naselij), družbene (izolacija, pomanjkanje skupnosti), okoljske (suša, vročina, degradacija tal), prostorske (pomanjkanje manjših odprtih zelenih površin) in razvojne (neizkoriščen potencial lokalnih središč). Ključni skupni imenovalec projekta je zagotavljanje dostopnih, večnamenskih in skupnostno orientiranih odprtih zelenih prostorov.</p> <p>Ključni izzivi so:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Demografski in družbeni izzivi (social resilience gap) <ul style="list-style-type: none"> • staranje prebivalstva in povečana potreba po dostopnih, varnih in mirnih zunanjih prostorih, • praznjenje podeželskih naselij in izguba lokalne vitalnosti, • socialna izolacija, zlasti starejših in ranljivih skupin, • pomanjkanje medgeneracijskih in medkulturnih prostorov srečevanja. 2. Izguba lokalnega znanja in samooskrbe (knowledge & food resilience gap) <ul style="list-style-type: none"> • postopno opuščanje tradicionalnih kmetijskih znanj, • zmanjševanje interesa mladih za agronomijo in pridelavo hrane, • nizka stopnja lokalne samooskrbe. 3. Podnebni in okoljski izzivi (climate & NBS gap) <ul style="list-style-type: none"> • suše in vročinski valovi, • degradaciji tal, • pomanjkanju zadrževanja vode v prostoru. 4. Prostorska in funkcionalna podhranjenost (open space gap) <ul style="list-style-type: none"> • primanjkuje manjših, dostopnih odprtih zelenih površin v neposredni bližini bivanja, • primanjkuje programsko fleksibilnih prostorov (vrtički, piknik, igra, umik), • primanjkuje kakovostno oblikovanih mikroprostorov (klopi, senca, naravni materiali). • zelene površine so preveč monofunkcionalne, 5. Podcenjena družbena funkcija JZP (placemaking gap) <ul style="list-style-type: none"> • pomankanje prostorov za dogodke in skupnostne aktivnosti, • pomanjkanje infrastrukture za fleksibilno rabo,

	<ul style="list-style-type: none">• pomanjkanje vključevanja prebivalcev (zlasti mladih). <p>6. Nazadostna participacija (inclusion gap) Obstoječi prostori ne omogočajo zadostne:</p> <ul style="list-style-type: none">• vključitve ranljivih skupin,• aktivnega sodelovanja prebivalcev,• soustvarjanja prostora.
3. Opredelitev namena in doprinosa izvedbenega projekta za uresničevanje TKT- JZP	<p>Namen projekta je vzpostaviti mrežo zeleno-modrih skupnostnih vrtov kot produkcijske, učne in socialne infrastrukturo, ki dopolnjuje obstoječi sistem javnih zelenih površin ter deluje kot prostor aktivne rabe, znanja in skupnosti. Projekt ne uvaja zgolj novih zelenih površin, temveč preoblikuje način njihove uporabe iz pasivnega bivanjskega prostora v prostor pridelave, učenja, sodelovanja in vsakodnevne interakcije. Poudarek projekta je na izobraževanju, skupnosti in prebivalcih, ne pa toliko na razvoju nove infrastrukture. Projekt bi lahko tudi implementiral koncept »community social currency«, ki temelji na lokalnem sistemu izmenjave blaga, materialov in storitev med prebivalci z uporabo alternativne skupnostne valute. Tak sistem spodbuja krožno rabo virov, krepi lokalno ekonomijo, zmanjšuje odpadke ter povečuje socialno povezanost in sodelovanje znotraj skupnosti.</p> <p>Vrtovi so namenjeni:</p> <ul style="list-style-type: none">• lokalni pridelavi hrane in krepitvi samooskrbe,• prenosu znanj (kmetijstvo, semena, stare sorte),• vključevanju različnih družbenih skupin,• aktivnemu preživljanju časa in skupnostnemu življenju. <p>Zeleno-modri vrtovi so zasnovani kot mikro NBS sistemi, ki poleg družbene funkcije opravljajo tudi produkcijsko in podnebno funkcijo (zadrževanje vode, senčenje, izboljšanje tal). V okviru projekta se razvijajo tri vrste vrtov:</p> <ul style="list-style-type: none">• vrtovi z jedilnim sadnim drevjem (vrt je na voljo občanom, vzdržuje ga občina),• vrtovi vrtničkarjev (vrt v obdelavi posameznikov, obstajajo pa tudi skupni prostori)• skupnostni vrtovi (skupno obdelovanje; izobraževalna narava; upravljajo soseske, društva, šole in prebivalci; poudarek je na povezovanju in druženju).

	<p>Doprinos projekta</p> <p>1. Vzpostavitev produkcijske plasti zelene infrastrukture Projekt uvaja novo funkcijo JZP – pridelavo hrane kot del javnega prostora, s čimer zelene površine postanejo aktivni del lokalnega sistema. Kot takšen naredi premik v produkcijsko rabo prostora.</p> <p>2. Vzpostavitev učnih in razvojnih prostorov Vrtovi delujejo kot stalne učilnice na prostem, ki omogočajo: prenos znanj med generacijami, razvoj kompetenc (vrtnarjenje, ekologija), vključevanje izobraževalnih institucij. S tem naredimo premik v prostore učenja in razvoja.</p> <p>3. Krepitev socialne infrastrukture skupnosti Vzpostavljajo se prostori za: vsakodnevno srečevanje, skupnostne aktivnosti, vključevanje ranljivih skupin. S tem naredimo premik v aktivni skupnosti.</p> <p>4. Krepitev lokalne prehranske odpornosti Projekt prispeva k večji lokalni samooskrbi, ohranjanju tradicionalnih praks, in razvoju lokalnih verig hrane. S tem se naredi premik k lokalni odpornosti.</p> <p>5. Mikro podnebna regulacija prostora Vrtovi delujejo kot majhni, a učinkoviti podnebni sistemi, ki zadržujejo vodo, zmanjšujejo pregrevanje in izboljšujejo kakovost tal in zraka. S tem na naredimo premik v podnebno aktivne elemente.</p> <p>6. Aktivacija lokalnih središč Vrtovi delujejo kot mikro jedra naselij, ki oživljajo vaška in mestna središča, krepijo lokalno identiteto in podpirajo policentrični razvoj.</p> <p>7. Uvedba participativnega modela upravljanja Projekt uvaja: skupnostno upravljanje, jasno strukturo uporabe, dolgoročne programe aktivnosti in naredi premik k soupravljanju prostora.</p>
<p>4. Opredelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne poslovne strategije</p>	<p>PROJEKTNI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostaviti regijsko mrežo zeleno-modrih skupnostnih vrtov kot enotne in prostorsko razpršene infrastrukture v vseh občinah regije.2. Vzpostaviti standardiziran in ponovljiv model vrtov, ki vključuje tipologijo, minimalne prostorske in funkcionalne zahteve ter omogoča širitev sistema.3. Vzpostaviti dolgoročen model upravljanja in vzdrževanja, ki temelji na jasno opredeljenih upravljavcih, pravih uporabe in letnih programih aktivnosti.

	<p>4. Vzpostaviti sistem načrtovanja, evidentiranja in spremljanja vrtov kot del upravljanja javnih zelenih površin na ravni regije.</p> <p>5. Razviti večnamenske in fleksibilne odprte zelene površine, ki omogočajo kombinacijo pridelave, druženja, učenja in rekreacije.</p> <p>OKOLJSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Povečati delež in kakovost zelenih površin v naseljih, zlasti na lokalni ravni (mikro prostori).2. Izboljšati mikroklimatske razmere v naseljih z več vegetacije, senčenja in zmanjševanjem pregrevanja.3. Povečati zadrževanje in infiltracijo padavinske vode ter zmanjšati obremenitve odvodnih sistemov.4. Okrepiti biodiverzitetu v urbanem in podeželskem prostoru z uporabo raznolikih in lokalno prilagojenih rastlinskih vrst. <p>DRUŽBENI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Krepiti socialno kohezijo in skupnostno življenje skozi vzpostavitev prostorov za vsakodnevno srečevanje in sodelovanje.2. Zmanjšati socialno izolacijo, zlasti starejših in ranljivih skupin, ter izboljšati kakovost bivanja.3. Spodbujati medgeneracijsko in medkulturno povezovanje skozi skupno uporabo prostora in aktivnosti.4. Spodbujati participativno načrtovanje in soupravljanje prostora s strani lokalnih prebivalcev. <p>EKONOMSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Krepiti lokalno samooskrbo s hrano in zmanjševati odvisnost od zunanjih virov.2. Spodbujati ohranjanje in prenos kmetijskih znanj ter razvoj novih kompetenc, zlasti med mladimi.3. Vzpostaviti sodelovanje z lokalnimi deležniki (šole, društva, podjetja, kmetje) in krepiti lokalne verige vrednosti.
<p>5. Opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na 3 trajnostne vidike</p>	<p>PROJEKTNI KPI</p> <p>PK1: Število vzpostavljenih skupnostnih vrtov (št.): Sadni jedilni tip 5x, Vrtičarski tip 5x, Skupnostni tip 5x (skupaj 15x)</p> <p>PK2: Delež vrtov z vzpostavljenim upravljavskim sistemom (%) (<i>načrt upravljanja, načrt vzdrževanja, pravila uporabe</i>): 100%</p> <p>OKOLJSKI KPI</p> <p>OK1: Delež vrtov z ekološkim načinom pridelave: 100%</p> <p>OK2: Delež vrtov z vzpostavljenim sistemom zadrževanja vode (%) (<i>zbiralniki, zadrževalniki, deževni vrtovi</i>): 100%</p> <p>OK3: Delež avtohtonih ali lokalno prilagojenih rastlinskih vrst (%): 100%</p> <p>OK4: Delež vrtov z vzpostavljenimi elementi za biodiverzitetu (%) (<i>opraševalci, habitatni elementi, mešane zasaditve</i>): 100%</p>

	<p>DRUŽBENI KPI (večino vrednost bo določenih ob implementaciji) DK1: Število vključenih ciljnih skupin na vrt (št.) (<i>npr. mladi, starejši, ranljive skupine</i>) DK2: Delež vrtov s formaliziranim sodelovanjem z institucijami (%) (<i>šole, vrtci, DSO, društva</i>) DK3: Število izvedenih aktivnosti na vrt na leto (št./leto) (<i>delavnice, dogodki, skupnostne aktivnosti</i>) DK4: Delež vrtov brez ovir (%): 30% EKONOMSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) EK1: Število lokalnih partnerstev na vrt (št.) (<i>podjetja, zadruga, izobraževalne institucije</i>) EK2: Število organizacij vključenih v upravljanje posameznega vrta (št.)</p>																																						
<p>6. Faze izvedbe in terminski plan</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="539 520 1077 555">Faza</th> <th data-bbox="1077 520 1731 555">Aktivnosti</th> <th data-bbox="1731 520 2150 555">Leto</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="539 555 1077 651">Analiza in načrtovanje</td> <td data-bbox="1077 555 1731 651">Analiza obstoječih zelenih površin, analiza potencialov, SWOT</td> <td data-bbox="1731 555 2150 651">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 651 1077 719">Participacija prebivalcev</td> <td data-bbox="1077 651 1731 719">Analiza družbenih potreb skozi: delavnice, ankete, vključevanje lokalne skupnosti</td> <td data-bbox="1731 651 2150 719">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 719 1077 783">Strateško načrtovanje in umeščanje (validacija z javnostjo in stroko)</td> <td data-bbox="1077 719 1731 783">OPN, regijske strategije, zasnova, opredelitev lokacij</td> <td data-bbox="1731 719 2150 783">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 783 1077 852">Projektiranje</td> <td data-bbox="1077 783 1731 852">Projektna dokumentacija, tehnični načrti, načrt zasaditve; načrt upravljanja.</td> <td data-bbox="1731 783 2150 852">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 852 1077 916">Dogovor o porabi</td> <td data-bbox="1077 852 1731 916">Izdelava načrta aktivnosti in dejavnosti z deležniki; osnutek Pravilnika o uporabi</td> <td data-bbox="1731 852 2150 916">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 916 1077 984">Pridobitev mnenj in soglasji</td> <td data-bbox="1077 916 1731 984">Pridobitev mnenj in soglasji vseh mnenjedajalcev; potrditev Pravilnika o uporabi.</td> <td data-bbox="1731 916 2150 984">2026 – 2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 984 1077 1019">Nakup zemljišč</td> <td data-bbox="1077 984 1731 1019">Nakup zemljišč; pridobitev pravice graditi (služnosti)</td> <td data-bbox="1731 984 2150 1019">2026 – 2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1019 1077 1054">Zagotavljanje financiranja</td> <td data-bbox="1077 1019 1731 1054">EU razpisi, občinski proračun</td> <td data-bbox="1731 1019 2150 1054">2026 – 2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1054 1077 1118">Izvedba projektov po fazah</td> <td data-bbox="1077 1054 1731 1118">Javno naročilo, izbor izvajalcam gradnja, (nabava opreme, sadik, objektov, priključki na GJI)</td> <td data-bbox="1731 1054 2150 1118">2027–2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1118 1077 1187">Informiranje deležnikov</td> <td data-bbox="1077 1118 1731 1187">Informiranje prebivalcev in ostalih deležnikov; promocija projekta; izobraževanje.</td> <td data-bbox="1731 1118 2150 1187">2027–2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1187 1077 1238">Upravljanje in vzdrževanje površin</td> <td data-bbox="1077 1187 1731 1238">Monitoring, digitalni register, redno vzdrževanje</td> <td data-bbox="1731 1187 2150 1238">2028–2035</td> </tr> </tbody> </table>			Faza	Aktivnosti	Leto	Analiza in načrtovanje	Analiza obstoječih zelenih površin, analiza potencialov, SWOT	2026	Participacija prebivalcev	Analiza družbenih potreb skozi: delavnice, ankete, vključevanje lokalne skupnosti	2026	Strateško načrtovanje in umeščanje (validacija z javnostjo in stroko)	OPN, regijske strategije, zasnova, opredelitev lokacij	2027	Projektiranje	Projektna dokumentacija, tehnični načrti, načrt zasaditve; načrt upravljanja.	2027	Dogovor o porabi	Izdelava načrta aktivnosti in dejavnosti z deležniki; osnutek Pravilnika o uporabi	2027	Pridobitev mnenj in soglasji	Pridobitev mnenj in soglasji vseh mnenjedajalcev; potrditev Pravilnika o uporabi.	2026 – 2029	Nakup zemljišč	Nakup zemljišč; pridobitev pravice graditi (služnosti)	2026 – 2029	Zagotavljanje financiranja	EU razpisi, občinski proračun	2026 – 2029	Izvedba projektov po fazah	Javno naročilo, izbor izvajalcam gradnja, (nabava opreme, sadik, objektov, priključki na GJI)	2027–2030	Informiranje deležnikov	Informiranje prebivalcev in ostalih deležnikov; promocija projekta; izobraževanje.	2027–2030	Upravljanje in vzdrževanje površin	Monitoring, digitalni register, redno vzdrževanje	2028–2035
Faza	Aktivnosti	Leto																																					
Analiza in načrtovanje	Analiza obstoječih zelenih površin, analiza potencialov, SWOT	2026																																					
Participacija prebivalcev	Analiza družbenih potreb skozi: delavnice, ankete, vključevanje lokalne skupnosti	2026																																					
Strateško načrtovanje in umeščanje (validacija z javnostjo in stroko)	OPN, regijske strategije, zasnova, opredelitev lokacij	2027																																					
Projektiranje	Projektna dokumentacija, tehnični načrti, načrt zasaditve; načrt upravljanja.	2027																																					
Dogovor o porabi	Izdelava načrta aktivnosti in dejavnosti z deležniki; osnutek Pravilnika o uporabi	2027																																					
Pridobitev mnenj in soglasji	Pridobitev mnenj in soglasji vseh mnenjedajalcev; potrditev Pravilnika o uporabi.	2026 – 2029																																					
Nakup zemljišč	Nakup zemljišč; pridobitev pravice graditi (služnosti)	2026 – 2029																																					
Zagotavljanje financiranja	EU razpisi, občinski proračun	2026 – 2029																																					
Izvedba projektov po fazah	Javno naročilo, izbor izvajalcam gradnja, (nabava opreme, sadik, objektov, priključki na GJI)	2027–2030																																					
Informiranje deležnikov	Informiranje prebivalcev in ostalih deležnikov; promocija projekta; izobraževanje.	2027–2030																																					
Upravljanje in vzdrževanje površin	Monitoring, digitalni register, redno vzdrževanje	2028–2035																																					

7. Opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev	Tveganje	Opis tveganja	Verjetnost	Vpliv na projekt	Predlagani ukrepi za obvladovanje
	Območje ne zaživi	Lokalno prebivastvo in obiskovalci ne sprejemejo rešitve in projekt ne zaživi	Srednja/ Majhna	Projekt ne doseže svojega namena	Participatorno načrtovanje
	Lastništvo zemljišč	Zemljišča za park niso v lasti občine	Srednja	Zamik ali zmanjšanje obsega projekta	Zgodnje preverjanje lastništva, odkup ali dogovor o služnosti
	Pridobivanje dovoljenj	Dolgotrajni postopki pridobivanja soglasij in dovoljenj	Srednja	Zamik projekta	Zgodnje vključevanje soglasodajalcev, dobra projektna dokumentacija
	Prostorski akti	Projekt ni skladen z OPN ali drugimi prostorskimi akti	Majhna/ Srednja	Potreba po spremembi prostorskega akta	Preverjanje skladnosti že v fazi načrtovanja
	Financiranje	Neuspešna prijava na razpise ali zamik razpisov	Srednja	Zamik izvedbe projektov	Priprava več projektnih scenarijev financiranja
	Vključevanje javnosti	Nasprotovanje lokalne skupnosti določenim ureditvam	Majhna	Spremembe projektnih rešitev	Participacija prebivalcev v fazi načrtovanja
	Upravljanje in vzdrževanje	Pomanjkanje sredstev za dolgoročno vzdrževanje	Srednja	zmanjšanje kakovosti zelenih površin	Priprava načrta upravljanja in financiranja
	Vandalizem	Uničenje javnih zelenih	Majhna	Ozaveščanje	Participativen pristop porabe

<p>8. Model financiranja in upravljanja</p>	<p>MODEL FINANCIRANJA</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostavitev koncepta in projektiranje: možnost financiranja Interreg projekti in Horizont (cluster 5 in 6)2. Nadgradnja in razvoj (oprema, programi, širitev mreže): občine + razvojni projekti + partnerstva3. Program in delovanja : društva, NVO, lokalna skupnost	<p>MODEL UPRAVLJANJA</p> <ol style="list-style-type: none">1. Nosilec projekta: Ljudske univerze2. Občine: lastništvo, investicije, sistemska podpora, nadzor, vzdrževanje3. Lokalni upravljalci: društva, zavodi, skupnosti4. Prebivalci (skupnost): uporaba, soupravljanje, participacija5. Stroka: nujno prisotna pri pripravi smernic
--	--	---

6.3. Izvedbeni projekt 3

1. Naziv projekta	PROJEKT 3: OZELENITEV POSLOVNIH IN INDUSTRIJSKIH CON GORIŠKE REGIJE
2. Predstavitev problematike in izzivov v povezavi s javnimi zelenimi in modrimi površinami	<p>Poslovne in industrijske cone v regiji so ključna gospodarska območja, vendar prostorsko, okoljsko in funkcionalno niso prilagojene sodobnim podnebnim in razvojnim zahtevam.</p> <p>Ključni izzivi so:</p> <p>1. Segrevanje in podnebna ranljivost Cone zaznamuje visok delež nepropustnih površin, pomanjkanje dreves in senčenja. Posledica pa je intenzivno segrevanje im neustrezna mikroklima.</p> <p>2. Slabi delovni pogoji Delovno okolje ne vključuje zelenih odprtih površin in ne omogoča odmora ter regeneracije. Posledice so lahko nižja kakovost dela in bivanja zaposlenih.</p> <p>3. Vizualno degradirana podoba prostora Cone so lahko vizualno degradirane, brez enotne krajinske zasnove in zaznamovane z betonom ter tehničnimi elementi. Posledica je nizka identiteta prostora ter slab vpliv na širšo krajino.</p> <p>4. Hrup in emisije V industrijskih conah so prisotne povišane ravni hrupa, emisije prometa in industrije. Pogosto manjkajo naravne bariere (zeleni pasovi) in filtracijski sistemi (vegetacija).</p> <p>5. Neusklajen razvoj Ozelenitev ni sistemsko vključena v načrtovanje in ni obvezni del investicij v industrijskih in poslovnih conah. Posledica so parcialni in nepovezani posegi, predvsem zaradi odsotnosti standardov.</p> <p>6. Nizko zavedanje gospodarstva o pomenu zelenih površin Podjetja ne prepoznavajo zelene infrastrukture kot razvojnega faktorja, zato ukrepe izvajajo omejeno ali nesistematično.</p> <p>Temeljni problem ni zgolj pomanjkanje zelenih površin, temveč odsotnost sistemske integracije zelene infrastrukture v načrtovanje, gradnjo in delovanje poslovnih in industrijskih con. Cone delujejo kot izolirani, monofunkcionalni prostori brez povezave z zelenimi sistemi ter sposobnosti regulacije lastnih okoljskih vplivov.</p>
3. Opredelitev namena in doprinosa	Namen projekta je vzpostaviti celosten sistem ozelenitve poslovnih in industrijskih con, ki presega parcialne ureditve in upaja zeleno infrastrukturo kot temeljni razvojni in funkcionalni sloj teh območij . Projekt je usmerjen v transformacijo con iz

izvedbenega projekta
za uresničevanje
TKT- JZP

tehnično-funkcionalnih in okoljsko obremenjenih območij v **podnebno odporne, prostorsko kakovostne in razvojno konkurenčne delovne krajine**, kjer so naravni procesi aktivno vključeni v delovanje prostora. Modra infrastruktura (upravljanje padavinske vode) je enakovreden del sistema in deluje kot ključni regulator mikroklimе, s čimer voda postane organizacijski element prostora, ne zgolj tehnična rešitev. Projekt mora sistematično obravnavati tri ključne kategorije površin: **obstoječe zasebne, obstoječe javne in nove razvojne površine, s čimer se zagotovi celovit in dolgoročno vzdržen pristop k ozelenitvi con.**

V ta namen **projekt vzpostavlja:**

- mrežo zelenih oaz znotraj con (kakovostni odprti prostori za uporabnike),
- zelene koridorje ob vpadnicah in robovih (povezovanje in zaščita),
- ozelenitev stavb in grajenih površin (zelene strehe, fasade, senčenje, upravljanje padavinske vode na objektih),
- ter sistemske zahteve za vključevanje ozelenitve v zasebne investicije.

Skladno z načeli NBS projekt uvaja:

- integracijo naravnih procesov (hlajenje, zadrževanje vode, filtracija zraka),
- povezovanje rešitev na več ravneh (regija – cona – objekt),
- integracijo rešitev na ravni objekta (stavbe), odprtega prostora in širšega sistema,
- ter prehod iz enofunkcionalnih tehničnih rešitev v večfunkcionalne naravne sisteme.

Doprinos projekta je:

1. Vspotavitev celostnega sistema zelenih površin v industrijskih in poslovnih conah

Projekt poveže: zelene oaze, zelene koridorje, in ozelenitev stavb ter površin v enoten, funkcionalno povezan sistem. S tem se presežejo parcialne ureditve in vzpostavi **prostorsko učinkovita mreža.**

2. Prehod na podnebno odporne cone

Z integracijo NBS rešitev (drevesni sistemi, zelene strehe, sistemi zadrževanja vode, senčenje objektov in površin) cone postanejo: aktivni regulator mikroklimе, sistemi za upravljanje padavinske vode, elementi zmanjševanja okoljskih obremenitev. Cone ne ustvarjajo več le vplivov, ampak jih tudi **aktivno uravnavajo.** Stavbe postanejo aktivni elementi podnebne regulacije, ne le pasivni objekti

3. Izboljšanje delovnega okolja

	<p>Z vzpostavitev zelenih oaz in kakovostnih odprtih površin projekt: izboljšuje pogoje za delo in bivanje zaposlenih, povečuje privlačnost delovnega okolja, podpira zdravje, produktivnost in zadrževanje kadrov.</p> <p>4. Krajnska in prostorska integracija</p> <p>Z vzpostavitev zelenih robov in koridorjev projekt: povezuje cone z naselji in širšim prostorom, izboljšuje vizualno podobo območij in zmanjšuje učinek prostorske izolacije.</p> <p>5. Vključevanje gospodarstva in postavitev standarda</p> <p>Projekt uvaja minimalne in razširjene zahteve za ozelenitev, aktivno vlogo podjetij pri izvedbi, povezovanje javnih in zasebnih površin.</p> <p>Projekt uvaja razvojni model, kjer so poslovne in industrijske cone transformirane v odprte, podnebno odporne in večfunkcionalne delovne krajine v katerih je zelena infrastruktura del okoljskih funkcij, organizacijski element prostora, in dejavnik konkurenčnosti gospodarstva.</p>
<p>4. Oprelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne poslovne strategije</p>	<p>PROJEKTI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostaviti regijski sistem ozelenitve poslovnih in industrijskih con, ki vključuje zelene oaze, koridorje in ozelenitev stavb ter površin.2. Vzpostaviti najmanj en pilotni projekt ozelenitve v vsaki večji poslovni ali industrijski coni v regiji.3. Opredeliti in uvesti enoten nabor standardov in smernic za ozelenitev (minimalno število dreves, delež zelenih površin, zahteve glede propustnosti tal ipd.).4. Vzpostaviti povezano mrežo zelenih koridorjev ob vpadnicah in robovih con.5. Integrirati building-level NBS rešitve (zelene strehe, fasade, sistemi senčenja in upravljanja vode) v nove in obstoječe objekte v conah <p>Vzpostaviti model sodelovanja med občinami, gospodarskimi in obrtnimi zbornicami ter gospodarstvom.</p> <p>OKOLJSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zmanjšati učinek toplotnih otokov v poslovnih in industrijskih conah.2. Povečati delež zelenih in senčenih površin znotraj con.3. Vzpostaviti modro-zeleni sistem upravljanja padavinske vode, ki vključuje zadrževanje, ponikanje in ponovno uporabo vode kot del prostorske in podnebne regulacije con.4. Zmanjšati vplove hrupa z uporabo naravnih vegetacijskih barier.5. Izboljšati kakovost zraka z večanjem vegetacijskih filtrov in drevesnih sistemov.

	<p>6. Povečati biodiverzitetu z vključevanjem avtohtonih in raznolikih rastlinskih vrst.</p> <p>DRUŽBENI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Izboljšati kakovost delovnega okolja za zaposlene v poslovnih in industrijskih conah.2. Vzpostaviti zelene odprte prostore (oaze) za odmor, regeneracijo in socialno interakcijo zaposlenih.3. Povečati dostopnost zelenih površin znotraj con.4. Povečati zavedanje podjetij in zaposlenih o pomenu trajnostnega urejanja prostora.5. Spodbujati vključevanje različnih uporabnikov (zaposleni, podjetja, lokalna skupnost) v načrtovanje in rabo prostora. <p>EKONOMSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Povečati privlačnost poslovnih in industrijskih con za investitorje z izboljšanjem prostorske kakovosti, okoljskih pogojev in ESG skladnosti.2. Izboljšati konkurenčnost podjetij skozi kakovostnejše delovno okolje.3. Spodbuditi vključevanje zasebnega kapitala v ozelenitev in trajnostne rešitve.4. Vzpostaviti zelene rešitve kot standardni del investicijskih projektov v conah.
<p>5. Opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na 3 trajnostne vidike</p>	<p>PROJEKTNI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji)</p> <p>PK1: Število podjetij, ki so pristopila v projekt (št.)</p> <p>PK2: Število poslovnih in industrijskih con, vključenih v projekt (št.)</p> <p>PK3: Dolžina vzpostavljenih ali prenovljenih zelenih koridorjev ob vpadnicah in robovih con (km)</p> <p>PK4: Površina novo urejenih ali ozelenjenih površin v conah (m²)</p> <p>PK5: Število objektov z uvedenimi NBS rešitvami (zeleno strehe, fasade, senčenje) (št.)</p> <p>OKOLJSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji)</p> <p>OK1: Povečanje deleža zelenih površin znotraj con (%)</p> <p>OK2: Povečanje drevesne pokrivnosti (%)</p> <p>OK3: Število vzpostavljenih sistemov za zadrževanje padavinske vode (zadrževalniki, deževni vrtovi) (št.)</p> <p>OK4: Zmanjšanje povprečne površinske temperature v conah (°C ali %)</p> <p>DRUŽBENI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji)</p> <p>DK1: Površina zelenih površin na zaposlenega (m²/zaposlenega)</p>

	<p>DK2: Število vzpostavljenih prostorov za odmor, druženje ali rekreacijo (št.) DK3: Število podjetij, vključenih v izobraževanje in osveščanje (št.)</p> <p>EKONOMSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) EK1: Delež zasebnih investicij v ozelenitev (v % celotne investicije projekta) EK2: Število investicijskih projektov, ki vključujejo zelene standarde (št.)</p>																																						
<p>6. Faze izvedbe in terminski plan</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="539 432 1077 467">Faza</th> <th data-bbox="1077 432 1861 467">Aktivnosti</th> <th data-bbox="1861 432 2154 467">Leto</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="539 467 1077 564">Analiza in vzpostavitev projekta</td> <td data-bbox="1077 467 1861 564">Oblikovanje delovne skupine; vključitev strokovnjakov; analiza stanja (vključno z meritvami – temperatura, hrup, emisije); SWOT</td> <td data-bbox="1861 467 2154 564">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 564 1077 632">Vključevanje deležnikov</td> <td data-bbox="1077 564 1861 632">Vključevanje podjetij; vzpostavitev partnerstev; vključitev upravljavcev (komunala, javne službe); usklajevanje z deležniki</td> <td data-bbox="1861 564 2154 632">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 632 1077 699">Strateško načrtovanje in umeščanje</td> <td data-bbox="1077 632 1861 699">Opredelitev sistema (oaze, koridorji, stavbe); vključitev v OPN/OPPN; določitev lokacij</td> <td data-bbox="1861 632 2154 699">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 699 1077 798">Priprava smernic in razpisne dokumentacije</td> <td data-bbox="1077 699 1861 798">Priprava standardov ozelenitve con in stavb; priprava dokumentacije za EU razpise; smernice za javne in zasebne investitorje</td> <td data-bbox="1861 699 2154 798">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 798 1077 865">Projektiranje</td> <td data-bbox="1077 798 1861 865">Projektna dokumentacija; tehnični načrti; zasaditve; načrti upravljanja in vzdrževanja</td> <td data-bbox="1861 798 2154 865">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 865 1077 900">Pridobivanje soglasij in zemljišč</td> <td data-bbox="1077 865 1861 900">Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo</td> <td data-bbox="1861 865 2154 900">2026–2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 900 1077 935">Zagotavljanje financiranja</td> <td data-bbox="1077 900 1861 935">EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)</td> <td data-bbox="1861 900 2154 935">2026–2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 935 1077 1002">Izvedba projektov (fazno)</td> <td data-bbox="1077 935 1861 1002">Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja</td> <td data-bbox="1861 935 2154 1002">2027–2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1002 1077 1037">Komunikacija in ozaveščanje</td> <td data-bbox="1077 1002 1861 1037">Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti</td> <td data-bbox="1861 1002 2154 1037">2027–2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1037 1077 1104">Upravljanje in vzdrževanje</td> <td data-bbox="1077 1037 1861 1104">Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij</td> <td data-bbox="1861 1037 2154 1104">2028–2035</td> </tr> <tr> <td data-bbox="539 1104 1077 1171">Spremljanje in evalvacija</td> <td data-bbox="1077 1104 1861 1171">Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta</td> <td data-bbox="1861 1104 2154 1171">2028–2035</td> </tr> </tbody> </table>			Faza	Aktivnosti	Leto	Analiza in vzpostavitev projekta	Oblikovanje delovne skupine; vključitev strokovnjakov; analiza stanja (vključno z meritvami – temperatura, hrup, emisije); SWOT	2026	Vključevanje deležnikov	Vključevanje podjetij; vzpostavitev partnerstev; vključitev upravljavcev (komunala, javne službe); usklajevanje z deležniki	2026	Strateško načrtovanje in umeščanje	Opredelitev sistema (oaze, koridorji, stavbe); vključitev v OPN/OPPN; določitev lokacij	2027	Priprava smernic in razpisne dokumentacije	Priprava standardov ozelenitve con in stavb; priprava dokumentacije za EU razpise; smernice za javne in zasebne investitorje	2027	Projektiranje	Projektna dokumentacija; tehnični načrti; zasaditve; načrti upravljanja in vzdrževanja	2027	Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2026–2029	Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)	2026–2029	Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja	2027–2030	Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti	2027–2030	Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij	2028–2035	Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2028–2035
Faza	Aktivnosti	Leto																																					
Analiza in vzpostavitev projekta	Oblikovanje delovne skupine; vključitev strokovnjakov; analiza stanja (vključno z meritvami – temperatura, hrup, emisije); SWOT	2026																																					
Vključevanje deležnikov	Vključevanje podjetij; vzpostavitev partnerstev; vključitev upravljavcev (komunala, javne službe); usklajevanje z deležniki	2026																																					
Strateško načrtovanje in umeščanje	Opredelitev sistema (oaze, koridorji, stavbe); vključitev v OPN/OPPN; določitev lokacij	2027																																					
Priprava smernic in razpisne dokumentacije	Priprava standardov ozelenitve con in stavb; priprava dokumentacije za EU razpise; smernice za javne in zasebne investitorje	2027																																					
Projektiranje	Projektna dokumentacija; tehnični načrti; zasaditve; načrti upravljanja in vzdrževanja	2027																																					
Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2026–2029																																					
Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)	2026–2029																																					
Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja	2027–2030																																					
Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti	2027–2030																																					
Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij	2028–2035																																					
Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2028–2035																																					

7. Opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev	Tveganje	Opis tveganja	Verjetnost	Vpliv na projekt	Predlagani ukrepi za obvladovanje
	Neaktivacija prostora	Zaposleni in uporabniki con ne uporabljajo zelenih oaz, prostor ne zaživi	Srednja	Projekt ne doseže družbenih in funkcionalnih učinkov	Vključevanje podjetij in uporabnikov v načrtovanje; programiranje rabe (odmor, rekreacija); fazno uvajanje
	Nezadostna vključenost podjetij	Podjetja ne sodelujejo pri ozelenitvi zasebnih površin ali ne upoštevajo smernic	Srednja/ Visoka	Omejen obseg projekta in zmanjšan sistemski učinek	Jasni standardi; finančne in regulativne spodbude; vključevanje podjetij v zgodnjih fazah
	Tehnične in oblikovalske napake	Neustrezen izbor rastlin, neustrezna uporaba NBS rešitev	Srednja	Višji stroški vzdrževanja, slabši okoljski učinki	Vključevanje strokovnjakov (krajinski arhitekti, arboristi); pilotni projekti; standardi
	Neuskklajenost s prostorskimi akti	Projekt ni skladen z OPN/OPPN	Majhna/ Srednja	Potrebne spremembe aktov, zamik	Preverjanje skladnosti v začetni fazi; vključitev projekta v strateške dokumente
	Neustrezno upravljanje in vzdrževanje	Pomanjkanje sredstev ali organizacije za vzdrževanje	Srednja	Zmanjšanje kakovosti in dolgoročne funkcionalnosti	Vzpostavitev modela upravljanja; vključevanje podjetij; zagotovitev stalnih virov

<p>8. Model financiranja in upravljanja</p>	<p>MODEL FINANCIRANJA Primarni sistem (koridorji + modro-zelena infrastruktura): EU + država + občine Sekundarni sistem (oaze + javni odprti prostori v conah): občine + razvojni projekti + EU Stavbni sistem (zelene strehe, fasade, senčenje, voda): zasebni sektor (podjetja) + spodbude (subvencije, davčne olajšave) Aktivacija: partnerstva (podjetja + občine + upravljavci)</p>	<p>MODEL UPRAVLJANJA Nosilec projekta: Razvojna Regijska Agencija in Obrtna Zbornica Občine; umeščanje v prostorske akte (OPN/OPPN), investicije v javni del (koridorji, oaze), nadzor nad izvajanjem standardov, vzdrževanje javnih površin Podjetja (zasebni sektor): implementacija NBS na lastnih površinah in objektih, sofinanciranje in vzdrževanje, vključevanje v skupne rešitve (koridorji, robovi con) Uporabniki (zaposleni): raba prostora, povratne informacije in soustvarjanje.</p>
--	---	--

6.4. Izvedbeni projekt 4

1. Naziv projekta	PROJEKT 4: ZELENA INFRASTRUKTURA OB VODOTOKIH GORIŠKE REGIJE
2. Predstavitev problematike in izzivov v povezavi s javnimi zelenimi in modrimi površinami	<p>Vodotoki v Goriški regiji, kjer primarno modro hrbtnici tvorijo reke Soča, Vipava in Idrijca skupaj s pritoki, niso sistemsko obravnavani kot modra infrastruktura, ki organizira prostor, upravlja vodne tokove in podpira podnebno odpornost. Namesto tega so pretežno obravnavani skozi ozko tehnično-pravno prizmo, kar omejuje njihovo razvojno, ekološko in družbeno funkcijo.</p> <p>Ključni izzivi so:</p> <p>1. Zapleten zakonodajni okvir (governance gap) Urejanje vodotokov poteka znotraj kompleksnega in sektorsko razdeljenega sistema (vodarstvo, naravovarstvo, prostorsko načrtovanje), z omejenimi možnostmi integriranega pristopa. Prisotni so: zapleteni zakonodajni postopki, stroge omejitve posegov v vodni in priobalni prostor, neusklajene pristojnosti med deležniki (država, občine, upravljavci voda). Posledica pa je počasna izvedba, iskanje slabih kompromisnih rešitev in odsotnost celostnega razvoja vodotokov.</p> <p>2. Neusklajenost ključnih deležnikov (coordination gap) Procesi vključujejo več strokovnih področij, vodarji, naravovarstveniki, prostorski načrtovalci, vendar ni enotnega razvojnega okvira, cilji posameznih sektorjev niso usklajeni, sodelovanje poteka projektno, ne sistemsko. Posledica pa so številni konflikti interesov in parcialne rešitve brez skupne vizije.</p> <p>3. Lastniška razdrobljenost in omejen dostop (land ownership gap) Vodotoki in priobalna zemljišča so pogosto v mešanem ali neurejenem lastništvu in so zato težko dostopni za javno rabo ali prostorske posege. Posledica tega je omejena možnost vzpostavitve kontinuiranih obvodnih ureditev in zelenih koridorjev, ki bi uporabljali reke kot modro hrbtnico.</p> <p>4. Pomanjkanje strokovnih podlag (knowledge gap) Za kakovostno načrtovanje manjkajo hidravlično-hidrološke analize (HH), geološko-geomehanske študije, celostne podnebne in ekološke analize. Posledice so zato povečano tveganje neustreznih rešitev, daljši postopki in višji stroški ureditev ob vodotokih.</p> <p>5. Prevlada tehničnih rešitev nad naravnimi procesi (NBS gap) Urejanje vodotokov temelji pretežno na regulacijah strug, utrjenih brežinah in pospeševanju odtoka vode.</p>

	<p>NBS pristopi kot so, naravne brežine, terase, razlivne površine, vegetacijski sistemi, so premalo uporabljeni. Obravnavani so kot dopolnilo, ne kot osnova. Posledica je zato izguba funkcije vodotokov kot naravnih regulatorjev vode, temperature in ekosistemov.</p> <p>6. Neizkoriščen potencial reliefa (slopes & terraces gap) Relief (pobočja, terase, doline) ni sistemsko vključen v upravljanje voda in ni povezave med pobočnimi zaledji in vodotoki, ni sistemov za zadrževanje vode v prostoru (terase, infiltracija) in ni integracije med krajino in urbanimi območji. Posledica so povečane erozije, hitrejši odtok vode in večja poplavna tveganja.</p> <p>7. Nezadostna podnebna funkcija vodotokov (climate resilience gap) Vodotoki niso uporabljeni kot sistemi za hlajenje prostora, sistemi za zadrževanje vode ali sistemi za uravnavanje mikroklimе. Posledica je povečana izpostavljenost naselij vročinskim valovom, suši in ekstremnim padavinam.</p> <p>8. Slaba prostorska integracija in dostopnost (spatial integration gap) Vodotoki so pogosto fizično in vizualno ločeni od naselij, brez urejenih obvodnih poti in brez programske aktivacije prostora. Zato vodotoki ne delujejo kot javni prostor ali razvojni generator.</p> <p>9. Prekinjena ekološka kontinuiteta (ecological connectivity gap) Obstoječe ureditve pogosto: prekinjajo naravne procese, zmanjšujejo povezljivost habitatov in lahko omejujejo biodiverzitetu. Na žalost vodotoki ne opravljajo funkcije ekoloških in zelenih koridorjev regije.</p> <p>10. Podcenjena večfunkcionalnost vodotokov (value gap) Vodotoki niso sistemsko prepoznani kot prostorska hrbtenica, podnebna infrastruktura, javni prostor in razvojni potencial za turizem, mobilnost ter grajenje lokalne identitete. Kot takšni predlavlajo neizkoriščen razvojni potencial na ravni regije.</p> <p>Ključna sinteza: Temeljni problem ni le stanje vodotokov, temveč odsotnost njihove integracije kot modre infrastrukture, ki povezuje vodne procese, prostor, ekosisteme in družbo v enoten, funkcionalen sistem. Strateški premik bi bil prehod iz regulacije vodotokov v celostno upravljanje vodnega sistema. Hkrati je potrebno tehnične rešitve zamenjati z naravnimi (NBS) procesi (reke, terase, pobočja) s ciljem razvoja modro-zelenega sistema.</p>
<p>3. Opredelitev namena in doprinosa izvedbenega projekta za uresničevanje TKT- JZP</p>	<p>Namen projekta je vzpostaviti celosten sistem urejanja vodotokov, kjer reke Soča, Vipava in Idrijca kot primarne modre osi regije. Projekt uvaja sistemski pristop, kjer vodotoki niso več robni ali tehnični elementi, temveč nosilci prostorske organizacije, podnebne odpornosti in kakovosti bivanja.</p> <p>Projekt temelji na integraciji NBS pristopov (<i>rivers, terraces, slopes</i>):</p>

- **vodotoki (rivers)** kot nosilci ekološke in prostorske strukture,
- **terase in razlivne površine (terraces)** kot sistemi za zadrževanje vode in zmanjševanje poplavnih tveganj,
- **pobočja in zaledje (slopes)** kot aktivni del vodnega sistema (upočasnjevanje odtoka, infiltracija).

Na tej osnovi projekt vzpostavlja:

- urejene, **naravne in dostopne in prehode obvodnih prostorov** (plaže, brežine),
- **kontrolirane in varne dostope** do vodotokov in njihove **prehode**,
- **povezano mrežo obvodnih poti** kot del trajnostne mobilnosti,
- **večfunkcionalne (dvojne) ureditve**, ki hkrati združujejo: protipoplavno varnost (zadrževanje, razliv, stabilizacija), javni prostor (rekreacija, dostopi, bivanje) in ekološke funkcije (infiltracija, biodiverziteteta). Ureditve, kot so terasirane brežine, razlivne površine in vegetacijski pasovi, so zasnovane tako, da v času visokih voda delujejo kot varovalni sistemi, v času nizkih voda pa kot aktivni javni prostor,
- **rečne pogodbe**, ki predstavljajo upravljavski/mehki instrument, ki se uporablja predvsem na področju upravljanja voda, prostora in trajnostnega razvoja porečij.
- **kolesarske in pešpoti**, kar omogoča trajnostne mobilnosti, rekreacije itd..

Doprinos projekta je:

1. Vzpostavitev modre hrbtenice regije

Reki Soča in Vipava skupaj z mrežo vodotokov postaneta osnovni nosilci prostorske organizacije. Ob njih se vzpostavi sistem urejenih brežin, dostopov in obvodnih povezav.

2. Celostno upravljanje voda in podnebna odpornost

Z uporabo NBS rešitev (terase, razlivne površine, vegetacijske brežine) projekt povečuje zadrževanje in infiltracijo vode, zmanjšuje poplavna tveganja, izboljšuje mikroklimo in zmanjšuje pregrevanje.

3. Vzpostavitev dostopnih in kakovostnih obvodnih prostorov

Vzpostavijo se čisti in urejeni vodotoki, dostopne brežine in obvodne površine (plaže), varni in nadzorovani dostopi.

4. Spodbujanje trajnostne mobilnosti

Ob vodotokih se vzpostavi mreža peš in kolesarskih poti, povezav med naselji, rekreacijskimi območji in naravo.

5. Razpršitev in upravljanje turističnih tokov

Z ureditvijo vodotokov se spodbuja razvoj alternativnih in atraktivnih lokacij ob vodotokih, zmanjšuje se pritisk na najbolj obremenjena območja in se lahko usmerjajo obiskovalci po širšem prostoru.

	<p>6. Izboljšanje kakovosti bivanja lokalnega prebivalstva Z boljšo dostopnostjo, več zeleno-modrih površin in boljšo mikroklimo projekt izboljšuje vsakodnevno rabo prostora, povečuje možnosti za rekreacijo, krepi stik prebivalcev z naravo in zagotavlja točke hlajenja ob visokih temperaturah v mestnih središčih.</p> <p>7. Vzpostavitev podatkovne in upravljske podlage Projekt vključuje tudi regijsko vzpostavitev baze podatkov o stanju vodotokov, podporo nadaljnjemu načrtovanju ter strateškem in boljsem odločanju in upravljanju prostora.</p> <p>8. Gospodarski in razvojni učinki Projekt ustvarja pogoje za razvoj trajnostnega turizma, povečuje privlačnost prostora in s tem odpira nove priložnosti za lokalno gospodarstvo.</p> <p>9. Vzpostavitev dvojne rabe prostora Projekt uvaja ureditve, ki združujejo protipoplavno varnost, upravljanje voda, javni prostor in rekreacijo. S tem se poveča učinkovitost investicij in optimizira raba prostora.</p>
4. Opredelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne poslovne strategije	<p>PROJEKTNI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostaviti celosten modri sistem regije, ki povezuje reke Sočo, Vipavo in Idrijco z mrežo pritokov, hudournikov in zalednih vodotokov v enoten modro-zeleni sistem.2. Vzpostaviti kontinuirano mrežo urejenih obvodnih območij, ki vključujejo brežine, dostopne točke, obvodne poti in rekreacijske površine.3. Vzpostaviti sistem kontroliranih, varnih in enakomerno razporejenih dostopov do vodotokov in prehodov vodotokov.4. Vzpostaviti večfunkcionalne ureditve dvojne rabe, ki združujejo protipoplavno varnost in javno rabo prostora.5. Vzpostaviti povezan sistem trajnostne mobilnosti ob vodotokih, ki integrira peš in kolesarske povezave z obstoječo infrastrukturo.6. Vzpostaviti plovne poti in kopalne režime. <p>OKOLJSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Okrepiti naravno zadrževanje vode v prostoru z uporabo NBS rešitev (terase, razlívne površine, vegetacijski pasovi).

	<ol style="list-style-type: none">2. Zmanjšati poplavna tveganja z integracijo naravnih procesov in razpršenega zadrževanja vode.3. Izboljšati ekološko stanje vodotokov (kakovost vode, struktura brežin, naravni habitati).4. Okrepiti biodiverzitetu in ekološko povezanost ob vodotokih kot kontinuiranih koridorjih.5. Izboljšati mikroklimatske razmere (zmanjšanje pregrevanja, večja zračna vlaga, senčenje).6. Zmanjšati erozijo in degradacijo tal z upravljanjem pobočij in zalednih območij (slopes).7. Vzpostaviti sonaravne brežine in obvodne pasove, ki nadomeščajo tehnične ureditve. <p>DRUŽBENI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zagotoviti dostopne, varne in kakovostne obvodne javne prostore za vse skupine prebivalcev in obiskovalcev.2. Povečati kakovost bivanja skozi boljšo dostopnost do vode, narave in rekreacijskih površin.3. Razviti vodotoke kot prostore vsakodnevnih rabe (gibanje, oddih, druženje).4. Okrepiti trajnostno mobilnost skozi vzpostavitev obvodnih poti in povezav.5. Omogočiti razpršeno rabo prostora, ki zmanjšuje preobremenjenost najbolj obiskanih lokacij.6. Vzpostaviti pogoje za vključujočo rabo prostora (različne starostne skupine, lokalni prebivalci, obiskovalci). <p>EKONOMSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none">1. Okrepiti razvoj trajnostnega turizma, vezanega na vodotoke in obvodni prostor.2. Optimizirati investicije v vodno infrastrukturo z uvajanjem večfunkcionalnih (dvojnih) rešitev.3. Zmanjšati dolgoročne stroške upravljanja in vzdrževanja z uporabo NBS pristopov.4. Ustvariti pogoje za razvoj novih storitev in dejavnosti (rekreacija, turizem, upravljanje prostora).
5. Opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na 3 trajnostne vidike	<p>PROJEKTNI KPI</p> <p>PK1: Število vzpostavljenih ali prenovljenih dostopov do vodotokov in prehodov preko njih (št.): 20</p> <p>PK2: Dolžina vzpostavljenih obstoječih in novih kolesarskih in pešpoti obvodnih poti (km): 50 km</p> <p>OKOLJSKI KPI</p> <p>OK1: Obseg dostopov, urejenih po principih NBS (%): 100%</p> <p>DRUŽBENI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji)</p> <p>DK1: Število uporabnikov (pešcev in kolesarjev) (št.)</p> <p>DK2: Število organiziranih dogodkov na infrastrukturi (št.)</p>

	<p>DK3: Število postajališč na infrastrukturi (št.) DK4: Število vključenih lokalnih deležnikov (št.)</p> <p>EKONOMSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) EK1: Obseg investicij v infrastrukturo (€)</p>																																									
<p>6. Faze izvedbe in terminski plan</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="546 432 1077 467">Faza</th> <th data-bbox="1088 432 1861 467">Aktivnosti</th> <th data-bbox="1872 432 2141 467">Leto</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="546 467 1077 502">Izdelava strokovnih podlag</td> <td data-bbox="1088 467 1861 502">Piriprava strokovnih podlag (HH študije ipd.)</td> <td data-bbox="1872 467 2141 502">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 502 1077 566">Vključevanje deležnikov</td> <td data-bbox="1088 502 1861 566">Vključevanje predvsem lokalnega prebivastva ter strokovne javnosti (posebej direkcije za vode)</td> <td data-bbox="1872 502 2141 566">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 566 1077 630">Analize prostora</td> <td data-bbox="1088 566 1861 630">Analize prostora s prepoznanjem aktualnih potreb in možnosti predvsem s fokusom na rešitvah dvojne rabe</td> <td data-bbox="1872 566 2141 630">2026</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 630 1077 694">Izbor možnih ureditev</td> <td data-bbox="1088 630 1861 694">Pregled dobrih praks; nanor vseh možnih rešitev iz faze 2 in 3; izbor končnih rešitev</td> <td data-bbox="1872 630 2141 694">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 694 1077 758">Izvedljivost izbranih rešitev</td> <td data-bbox="1088 694 1861 758">Preverjanje zakonske, tehnične ter prostorske izvedljivosti projektov</td> <td data-bbox="1872 694 2141 758">2027</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 758 1077 793">Projektiranje</td> <td data-bbox="1088 758 1861 793">Priprava projektne dokumentacije za konkretne rešitve</td> <td data-bbox="1872 758 2141 793">2027-2029</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 793 1077 828">Pridobivanje soglasij in zemljišč</td> <td data-bbox="1088 793 1861 828">Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo</td> <td data-bbox="1872 793 2141 828">2027-2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 828 1077 863">Zagotavljanje financiranja</td> <td data-bbox="1088 828 1861 863">EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)</td> <td data-bbox="1872 828 2141 863">2027-2030</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 863 1077 927">Izvedba projektov (fazno)</td> <td data-bbox="1088 863 1861 927">Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja</td> <td data-bbox="1872 863 2141 927">2030-2035</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 927 1077 962">Komunikacija in ozaveščanje</td> <td data-bbox="1088 927 1861 962">Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti</td> <td data-bbox="1872 927 2141 962">2027-2035</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 962 1077 1026">Upravljanje in vzdrževanje</td> <td data-bbox="1088 962 1861 1026">Vzpostavitev upravljanja in ureditev rečnih pogodb med deležniki; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij</td> <td data-bbox="1872 962 2141 1026">2035 naprej</td> </tr> <tr> <td data-bbox="546 1026 1077 1090">Spremljanje in evalvacija</td> <td data-bbox="1088 1026 1861 1090">Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta</td> <td data-bbox="1872 1026 2141 1090">2035 naprej</td> </tr> </tbody> </table>			Faza	Aktivnosti	Leto	Izdelava strokovnih podlag	Piriprava strokovnih podlag (HH študije ipd.)	2026	Vključevanje deležnikov	Vključevanje predvsem lokalnega prebivastva ter strokovne javnosti (posebej direkcije za vode)	2026	Analize prostora	Analize prostora s prepoznanjem aktualnih potreb in možnosti predvsem s fokusom na rešitvah dvojne rabe	2026	Izbor možnih ureditev	Pregled dobrih praks; nanor vseh možnih rešitev iz faze 2 in 3; izbor končnih rešitev	2027	Izvedljivost izbranih rešitev	Preverjanje zakonske, tehnične ter prostorske izvedljivosti projektov	2027	Projektiranje	Priprava projektne dokumentacije za konkretne rešitve	2027-2029	Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2027-2030	Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)	2027-2030	Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja	2030-2035	Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti	2027-2035	Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja in ureditev rečnih pogodb med deležniki; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij	2035 naprej	Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2035 naprej
Faza	Aktivnosti	Leto																																								
Izdelava strokovnih podlag	Piriprava strokovnih podlag (HH študije ipd.)	2026																																								
Vključevanje deležnikov	Vključevanje predvsem lokalnega prebivastva ter strokovne javnosti (posebej direkcije za vode)	2026																																								
Analize prostora	Analize prostora s prepoznanjem aktualnih potreb in možnosti predvsem s fokusom na rešitvah dvojne rabe	2026																																								
Izbor možnih ureditev	Pregled dobrih praks; nanor vseh možnih rešitev iz faze 2 in 3; izbor končnih rešitev	2027																																								
Izvedljivost izbranih rešitev	Preverjanje zakonske, tehnične ter prostorske izvedljivosti projektov	2027																																								
Projektiranje	Priprava projektne dokumentacije za konkretne rešitve	2027-2029																																								
Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2027-2030																																								
Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine, zasebna sredstva (podjetja)	2027-2030																																								
Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; ozelenitev (oaze, koridorji, stavbe); sprotno spremljanje izvajanja	2030-2035																																								
Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje podjetij in javnosti	2027-2035																																								
Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja in ureditev rečnih pogodb med deležniki; redno vzdrževanje; sodelovanje podjetij	2035 naprej																																								
Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2035 naprej																																								

7. Opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev	Tveganje	Opis tveganja	Verjetnost	Vpliv na projekt	Predlagani ukrepi za obvladovanje
	Neusklajenost deležnikov	Različni interesi (vodarstvo, naravovarstvo, turizem, lokalni razvoj) otežujejo dogovore in izvedbo	Srednja/ Visoka	Zamiki, kompromisne rešitve	Zgodnje usklajevanje, vzpostavitev skupne platforme, jasno definirani cilji
	Okoljska tveganja	Posegi lahko nenamerno poslabšajo stanje habitatov ali ekološko funkcijo vodotokov	Nizka/ Srednja	Negativni vplivi na okolje, ustavitve projektov	Uporaba NBS pristopov, vključevanje naravovarstvenih strokovnjakov, monitoring
	Upravljanje dostopov	Uporabniki ne upoštevajo usmeritev; uporaba nelegalnih dostopov; koncentracija obiskovalcev na posameznih točkah	Srednja/ Visoka	Degradacija prostora, varnostna tveganja	Jasna zasnova dostopov, fizično usmerjanje gibanja, informiranje in nadzor
	Vandalizem in poškodbe infrastrukture	Poškodovanje urbane opreme, dostopov in ureditev	Nizka/ Srednja	Povečani stroški vzdrževanja, slabša kakovost prostora	Kakovostna zasnova, robustni materiali, vključevanje lokalne skupnosti
	Lastništvo in omejitve prostora	Neurejeno lastništvo, varovana območja in omejitve posegov	Srednja/ Visoka	Zmanjšanje obsega ali zamik projekta	Zgodnje preverjanje lastništva, odkupi, služnosti, prilagoditev zasnove
	Nezadostne strokovne podlage	Pomanjkanje HH, geoloških ali drugih strokovnih analiz	Srednja	Neustrezne rešitve, podražitve, zamiki	Priprava podlag v začetni fazi, fazno načrtovanje

	Geološka in hidrološka tveganja	Nepredvideni pogoji (erozija, nestabilnost tal, vodni režimi)	Srednja	Spremembe projektnih rešitev, višji stroški	Terenske raziskave, prilagodljive (NBS) rešitve
	Ekstremni vremenski dogodki	Poplave, suše, ekstremni nalivi vplivajo na izvedbo in delovanje ureditev	Srednja/ Visoka	Poškodbe infrastrukture, dodatni stroški	Dimenzioniranje na ekstreme, fleksibilne in odporne rešitve
	Financiranje	Odvisnost od projektnih sredstev brez stabilnega dolgoročnega modela	Srednja	Neizvedba ali slabše vzdrževanje	Razvoj kombiniranih virov financiranja, fazna izvedba
	Upravljanje in kadri	Pomanjkanje kadrov in organizacijskih kapacitet za upravljanje	Srednja	Slabše upravljanje in vzdrževanje	Jasno definiran model upravljanja, krepitev kapacitet
8. Model financiranja in upravljanja	<p>MODEL FINANCIRANJA</p> <p>Primarna mreža (reke Soča, Vipava + ključni odseki) Država + EU projekti + občine</p> <ul style="list-style-type: none"> • financiranje protipoplavnih in večjih NBS ureditev • integracija v vodnogospodarske in podnebne programe • investicije v večfunkcionalne (dvojne) ureditve <p>Sekundarna mreža (pritoki, dostopi, obvodne poti) Občine + EU projekti + regionalni razvojni viri</p> <ul style="list-style-type: none"> • urejanje dostopov, brežin, obvodnih poti • manjše NBS intervencije (terase, vegetacijski pasovi) • povezovanje z mobilnostjo in rekreacijo <p>MODEL UPRAVLJANJA</p> <p>Koncesijski model + občine</p> <ul style="list-style-type: none"> • koncesionarji (vodnogospodarska podjetja) + zunanji izvajalci • rečne pogodbe med deležniki kot mehi način upravljanja • vključevanje lokalnih podjetij 				

<p>9. Vloge deležnikov pomembne za izvajanje projekta</p>	<p>Nosilec projekta: Regijska razvojna agencija Ključni deležniki: Občine in Direkcija za vode Regija / država</p> <ul style="list-style-type: none">• strateški okvir in standardi (NBS, tipologije ureditev)• koordinacija med sektorji (vodarstvo, naravovarstvo, prostor ipd.)• rečne pogodbe <p>Občine</p> <ul style="list-style-type: none">• načrtovanje in izvedba lokalnih ureditev• upravljanje dostopov, poti in javnega prostora• organizacija vzdrževanja (lastni režijski obrat ali zunanji izvajalci) <p>Upravljavci vodotokov / koncesionarji</p> <ul style="list-style-type: none">• redno vzdrževanje vodotokov in brežin• izvajanje protipoplavnih ukrepov• vključevanje NBS pristopov v redno upravljanje
<p>10. Pilotne lokacije izvedbe projekta</p>	<p>Pilotna območja izvedbe projekta:</p> <ul style="list-style-type: none">• Izvir Vipave, sotočje Bele in Vipave, sotočje Hublja in Vipave; vključno s premostitvenimi objekti• Porečje Idrijce in Cerknica• Porečje Soče in Idrijce• Soča pri Solkanu• Idrijska Bela <p>Pilotna območja primerna za rešitve praks dvojne rabe:</p> <ul style="list-style-type: none">• Soča med Doblarjem in Plavami; soureditev kopališč• Soča - Koren (naravovarstvena, protipoplavna in rekreacijska raba)• Idrijca – Več kopališč• Vipava – Uhanje• Vipava – Krnica• Področje zadrževalnika Vogršček

6.5. Izvedbeni projekt 5

1. Naziv projekta	PROJEKT 5: CULTERRA GORIŠKE REGIJE
2. Predstavitev problematike in izzivov v povezavi s javnimi zelenimi in modrimi površinami	<p>Krajina Goriške regije, zlasti vinorodna in sadjarska območja, predstavlja eno ključnih razvojnih in identitetnih vrednosti prostora. Kljub temu ta potencial ni sistemsko organiziran, povezan ali aktiviran kot celovit prostorski, kulturni in razvojni sistem.</p> <p>Ključni izzivi so:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fragmentiranost krajine in vsebin (network gap) Vinogradniška in sadjarska območja, kulturne točke, dediščina in posamezni dogodki obstajajo, vendar delujejo nepovezano, niso vključeni v skupno prostorsko ali programsko mrežo, nimajo enotne identitete ali naracije. 2. Neizkoriščena kulturna in industrijska dediščina (heritage gap) V regiji so prisotni opuščeni ali premalo uporabljeni objekti (kleti, skladišča, industrijski objekti), ki niso prenovljeni, programsko aktivirani, vključeni v sodobno rabo prostora. 3. Odsotnost prostorskega koncepta doživljanja krajine (experience gap) Krajina je vizualno kakovostna, a neorganizirana kot doživljajski prostor. Manjka sistem poti, interpretacija prostora, povezava med lokacijami. 4. Podcenjena vloga kulture in umetnosti kot generatorja prostora (culture gap) Kultura in umetnost nista vključeni v načrtovanje prostora, delujeta kot ločen sektor, namesto da bi soustvarjali identiteto prostora, interpretirali krajino in aktivirali javni prostor. 5. Neaktiviran javni prostor v krajini (public space gap) Krajinska območja nimajo urejenih javnih točk (postanki, razgledišča, prostori za druženje), programskih vsebin in osnovne infrastrukture za uporabo. 6. Neizkoriščen potencial dogodkov (activation gap) Dogodki v regiji obstajajo, vendar niso prostorsko umeščeni v sistem, niso podprti z infrastrukturo in niso povezani v regijsko mrežo. 7. Odsotnost enotne identitete regije (identity gap) Regija nima enotne zgodbe, prepoznavnega koncepta (vino + sadje + krajina + kultura), jasne pozicije navzven. <p>Ključna ugotovitev: Regiji manjka identitete, ki bi jo lahko zgradili skozi povezovanje v enoten krajinsko-kulturni prostor.</p>

<p>3. Opredelitev namena in doprinosa izvedbenega projekta za uresničevanje TKT- JZP</p>	<p>Namen projekta je vzpostaviti celosten kulturno-krajinski sistem, ki povezuje vinorodna in sadjarska območja z umetnostjo, kulturo, dediščino in javnim prostorom v enotno, prepoznavno in aktivirano mrežo regije. Projekt uvaja krajino kot nosilca identitete, doživljanja in razvoja prostora, kjer se proizvodnja, kultura in javna raba združujejo v skupen prostorski in družbeni sistem. Projekt temelji na povezovanju in grajenju identitete skozi krajino in se posredno nanaša na javne zelene površine, kod del te krajine.</p> <p>Projekt temelji na povezovanju ključnih komponent:</p> <ul style="list-style-type: none">• krajina (vinogradništvo, sadjarstvo) kot osnovna prostorska struktura,• kulturna in industrijska dediščina kot nosilci identitete in programskih vsebin,• umetnost in kultura kot orodje interpretacije prostora,• dogodki kot mehanizem aktivacije prostora,• place-making kot pristop soustvarjanja in dolgoročne rabe prostora. <p>Na tej osnovi projekt vzpostavlja:</p> <ul style="list-style-type: none">• mrežo tematskih poti, ki povezujejo krajino, naselja in točke interesa,• vozlišča (točke) v prostoru, kjer se prepletajo kultura, dediščina, gastronomija in družbeni programi,• javne prostore v krajini, namenjene zadrževanju, druženju in dogodkom,• fleksibilne in večnamenske ureditve, ki omogočajo različne rabe skozi čas. <p>Ključni doprinos projekta je:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vzpostavitev kulturno-krajinske mreže regije kot povezan sistem poti, točk in programov, ki združuje vinorodne in sadjarske krajine z dediščino, umetnostjo in javnim prostorom. Krajina postane prostor zadrževanja, prostor druženja, prostor dogodkov in rekreacije.2. Revitalizacija industrijske in kmetijske dediščine saj se obstoječi objekti in območja prenovijo, programsko aktivirajo in vključijo v sodobno rabo.3. Vzpostavitev identitete in zgodbe regije. Projekt poveže: vino, sadje, krajino, kulturo in umetnost. v enotno, prepoznavno naracijo.4. Razvoj trajnostnega turizma s čem se povečuje privlačnost regije, podaljšuje čas obiska in ustvarja nove priložnosti za lokalne ponudnike.
---	--

	<p>5. Krepitev socialne povezanosti in kakovosti bivanja saj projekt omogoča medgeneracijsko druženje, vključevanje lokalnih skupnosti in kakovostno preživljanje prostega časa.</p> <p>Ključna sinteza: Projekt Cultera vzpostavlja kulturno-krajinski sistem, ki povezuje prostor, kulturo, proizvodnjo in skupnost v enotno mrežo doživljanja, identitete in trajnostnega razvoja regije.</p>
<p>4. Opredelitev ciljev izvedbenega projekta za uresničevanje trajnostne in krožne poslovne strategije</p>	<p>PROJEKTNI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vzpostaviti povezano kulturno-krajinsko mrežo (poti + točke + programi). 2. Aktivirati ključne lokacije v krajini kot vozlišča kulture, dediščine in družbenega življenja. 3. Uvesti regijski model dogodkov in place-making pristopa kot stalni mehanizem aktivacije prostora. 4. Revitalizirati 3–5 objektov ali območij industrijske dediščine in jih vključiti v mrežo kot programska in identitetna vozlišča. <p>OKOLJSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Okrepiti krajino kot del zelene infrastrukture in prostora javne rabe. 2. Ohranjati in nadgraditi kulturno krajino vinogradniških in sadjarskih območij. <p>DRUŽBENI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vzpostaviti krajino kot prostor vsakodnevnne rabe, druženja in dogodkov. 2. Okrepiti lokalno identiteto in pripadnost skozi povezovanje kulture, umetnosti in prostora. <p>EKONOMSKI CILJI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razviti trajnostno turistično ponudbo regije. 2. Povečati dodano vrednost lokalne produkcije skozi povezovanje s kulturo in prostorom.
<p>5. Opredelitev ključnih kazalcev uspešnosti izvedbenega projekta glede na 3 trajnostne vidike</p>	<p>PROJEKTNI KPI (večina vrednosti bo določenih ob implementaciji)</p> <p>PK1: Število vzpostavljenih tematskih poti (št.)</p> <p>PK2: Število vzpostavljenih ali aktiviranih točk v mreži (št.)</p> <p>PK3: Število revitaliziranih objektov/območij industrijske dediščine (št.) 3-5</p> <p>PK4: Število lokacij z urejeno osnovno javno infrastrukturo (počivališča, razgledišča, info točke) (št.)</p>

	<p>OKOLJSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) OK1: Površina krajine vključene v projektno mrežo (ha) OK2: Dolžina poti, izvedenih ali nadgrajenih za trajnostno mobilnost (peš/kolesarsko) (km)</p> <p>DRUŽBENI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) DK1: Število izvedenih dogodkov v mreži na leto (št./leto) DK2: Število vključenih lokalnih deležnikov (organizacije, društva, ponudniki) (št.) DK3: Število lokacij, kjer se izvaja participativni ali skupnostni program (št.)</p> <p>EKONOMSKI KPI (vrednosti bodo določene ob implementaciji) EK1: Število novih ali nadgrajenih lokalnih produktov/storitev, vezanih na projekt (št.) EK2: Število vključenih ponudnikov (vinarji, sadjarji, kulturni akterji) v projektno mrežo (št.) EK3: Povečanje števila turistov v regiji (št./leto)</p>																																	
<p>6. Faze izvedbe in terminski plan</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Faza</th> <th>Aktivnosti</th> <th>Leto</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Analiza in vzpostavitev projekta</td> <td>Oblikovanje delovne skupine; analiza stanja; SWOT</td> <td>2026</td> </tr> <tr> <td>Vključevanje deležnikov</td> <td>Vključevanje deležnikov (okolje, prostor, kmetijstvo, kultura, turizem, lokalni prebivalci); usklajevanje z deležniki</td> <td>2026</td> </tr> <tr> <td>Strateško načrtovanje in umeščanje</td> <td>Opredelitev lokacij in vsebin</td> <td>2027</td> </tr> <tr> <td>Projektiranje</td> <td>Projektna dokumentacija; tehnični načrti; načrti upravljanja in vzdrževanja</td> <td>2027</td> </tr> <tr> <td>Pridobivanje soglasij in zemljišč</td> <td>Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo</td> <td>2026–2029</td> </tr> <tr> <td>Zagotavljanje financiranja</td> <td>EU, država, občine</td> <td>2026–2029</td> </tr> <tr> <td>Izvedba projektov (fazno)</td> <td>Izbor izvajalcev; gradnja; sprotno spremljanje izvajanja</td> <td>2027–2030</td> </tr> <tr> <td>Komunikacija in ozaveščanje</td> <td>Promocija; izobraževanje; ozaveščanje lokalnega prebivalstva in obiskovalcev</td> <td>2027–2030</td> </tr> <tr> <td>Upravljanje in vzdrževanje</td> <td>Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje</td> <td>2028–2035</td> </tr> <tr> <td>Spremljanje in evalvacija</td> <td>Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta</td> <td>2028–2035</td> </tr> </tbody> </table>	Faza	Aktivnosti	Leto	Analiza in vzpostavitev projekta	Oblikovanje delovne skupine; analiza stanja; SWOT	2026	Vključevanje deležnikov	Vključevanje deležnikov (okolje, prostor, kmetijstvo, kultura, turizem, lokalni prebivalci); usklajevanje z deležniki	2026	Strateško načrtovanje in umeščanje	Opredelitev lokacij in vsebin	2027	Projektiranje	Projektna dokumentacija; tehnični načrti; načrti upravljanja in vzdrževanja	2027	Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2026–2029	Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine	2026–2029	Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; sprotno spremljanje izvajanja	2027–2030	Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje lokalnega prebivalstva in obiskovalcev	2027–2030	Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje	2028–2035	Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2028–2035
Faza	Aktivnosti	Leto																																
Analiza in vzpostavitev projekta	Oblikovanje delovne skupine; analiza stanja; SWOT	2026																																
Vključevanje deležnikov	Vključevanje deležnikov (okolje, prostor, kmetijstvo, kultura, turizem, lokalni prebivalci); usklajevanje z deležniki	2026																																
Strateško načrtovanje in umeščanje	Opredelitev lokacij in vsebin	2027																																
Projektiranje	Projektna dokumentacija; tehnični načrti; načrti upravljanja in vzdrževanja	2027																																
Pridobivanje soglasij in zemljišč	Pridobitev soglasij; odkup zemljišč; urejanje pravic za izvedbo	2026–2029																																
Zagotavljanje financiranja	EU, država, občine	2026–2029																																
Izvedba projektov (fazno)	Izbor izvajalcev; gradnja; sprotno spremljanje izvajanja	2027–2030																																
Komunikacija in ozaveščanje	Promocija; izobraževanje; ozaveščanje lokalnega prebivalstva in obiskovalcev	2027–2030																																
Upravljanje in vzdrževanje	Vzpostavitev upravljanja; redno vzdrževanje	2028–2035																																
Spremljanje in evalvacija	Spremljanje KPI; evalvacija; prikaz dobrih praks; nadgradnja projekta	2028–2035																																

7. Opredelitev tveganj pri izvajanju projekta in pri doseganju ciljev	Tveganje	Opis tveganja	Verjetnost	Vpliv na projekt	Predlagani ukrepi za obvladovanje
	Neaktivacija prostora	Obiskovalci ne uporabljajo prostora, prostor ne zaživi	Srednja	Projekt ne doseže družbenih in funkcionalnih učinkov	Vključevanje deležnikov; fazno uvajanje
	Konflikti med deležniki	Zaradi prevelikega števila deležnikov se pojavljajo številni konflikti	Visoka	Neizvedljivost projekta; ostane se pri ideji	Vključevanje strokovnjakov (krajinski arhitekti, arboristi); začeti s pilotnimi projekti
	Neusklajenost s prostorskimi akti	Projekt ni skladen z OPN/OPPN	Srednja/ Visoka	Potrebne spremembe aktov, zamik	Preverjanje skladnosti v začetni fazi; vključitev projekta v strateške dokumente
	Neustrezno upravljanje in vzdrževanje	Pomanjkanje sredstev ali organizacije za vzdrževanje	Srednja/ Visoka	Zmanjšanje kakovosti in dolgoročne funkcionalnosti	Vzpostavitev modela upravljanja; vključevanje podjetij; zagotovitev stalnih virov
8. Model financiranja in upravljanja	MODEL FINANCIRANJA Jedrna mreža (poti + ključna vozlišča + dediščina) EU sredstva + država + občine <ul style="list-style-type: none"> • razvoj tematskih poti • prenova industrijske in kmetijske dediščine • osnovna javna infrastruktura (razgledišča, točke, označbe) 		MODEL UPRAVLJANJA Vstopnina za posamezne točke Prihodki od dogodkov Prispevki ali članarine zasebnih ponudnikov		

	<p>Sekundarna mreža (lokalne povezave + manjše ureditve)</p> <p>Občine + razvojni projekti + zasebni deležniki</p> <ul style="list-style-type: none">• manjše ureditve v krajini• povezave do naselij, kmetij, ponudnikov• vključevanje obstoječih lokalnih vsebi
9. Vloga deležnikov	<p>Nosilec projekta razvojno in infrastrukturno: Regijska razvojna agencija</p> <p>Promocijsko in razvoj turističnih produktov: Zavod za turizem</p> <p>Regija</p> <ul style="list-style-type: none">• opredelitev koncepta in standardov (mreža, identiteta, označevanje)• koordinacija med občinami <p>Občine</p> <ul style="list-style-type: none">• investicije v infrastrukturo in ureditve• upravljanje javnih površin in lokacij• vključevanje projekta v prostorske in razvojne dokumente <p>Lokalni upravljavci (zavodi, društva, ponudniki)</p> <ul style="list-style-type: none">• upravljanje posameznih točk (npr. dediščina, lokacije, programi)• izvajanje dogodkov in aktivnosti• sodelovanje z lokalnimi producenti
10. Pilotne lokacije projekta	<p>Projekt postavlja krajino kot osnovo za oblikovanje identitete. Cilj je tudi povezovanje obstoječih tematskih poti in njihova nadgradnja, kot tudi povezovanje dogodkov na regijski ravni. Skupina deležnikov v okviru projekta TKT-JZP je identificirala nekaj ključnih točk oziroma vozlišč na katerih projekt lahko temelji (projekt je potrebno nadgraditi skupaj z deležniki s področja turizma) in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lanthierijev dvorec• Vipavski Križ• Šmartno v Brdih• Branik z Rihemberkom• Tolmin kot izhodišče za planine (Podkuk, Lom, Razor, ...), Tolminska korita itd.• Nova Gorica kot vozlišče, z navezavo na Rafutski park, gozd Panovec